

ФИЛАТЕЛИСТА

Орџан

Саџеза филателиста Срџије

БЕОГРАД

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ У БЕОГРАДУ

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Уређује редакциони одбор: Инж. Александар Ј. Петровић, Синиша Остојић, Јован Јојкић, Мирко Вернер. — **Одговорни уредник:** Александар Ј. Петровић, Војводе Драгомира број 25. — Лист излази друге половине сваког месеца.

За Савез Филателиста Србије треба слати писма на пошт. фах бр. 702, Београд, а новчане пошиљке на текући рачун Савеза бр. 103-9533119. — Канцеларија Савеза, Маршала Тита број 28.

За администрацију и редакцију „Филателисте“
све рукописе, наруџбе, рекламације и све што се односи на лист слати на адресу:
Александар Ј. Петровић, Београд — Војводе Драгомира 25.

За наредни број листа, рукописе треба послати најдаље до 15 маја.

САДРЖАЈ:

	Страна
В. Цизел: 27 април 1941. Десетогодишњица Освободилне фронте Словеније	97
С. Остојић: О српским маркама за новине (наставак)	99
Инж. Ал. Ј. Петровић: Упути у филателију — Фалсификати и заштита од њих	100
С. Манжелеј: Лепота марака	102
Б. Новаковић: Партизанске поште	104
Др. Ст. Мецгер: Преглед савремене филателије	105
М. Јеленц: Омладинска изложба марака у Љубљани	108
Л. Фишер: Размена количинки са иностранством	109
В. Прикић: Музика и музичари на маркама	110
В. Јокић: Откриће злата у Калифорнији	112
Кроз филателистички свет	113
Наше марке	115
Б С В: Осврти на Уредбу о размени марака са иностранством	117
Наши пригодни жигови	118
Наше целине	119
Нове марке	120
Филателистичке изложбе у свету	126
Из Савеза филателиста Србије и његових Подружница	127
Преглед књига и листова	(корице)
Огласи	(корице)

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ТЕКУЋИ РАЧУН УРЕДНИШТВА
И АДМИНИСТРАЦИЈЕ „ФИЛАТЕЛИСТЕ“ БР. 104-903317

Цена овог
броја дин. **20**

В. Цизел

27 април 1941. Десетогодишњица Ослободилне фронте Словеније

Мучан је био пут и крвави су трагови историје словеначког народа.

Од првих дана свог настајења у сливовима река Муре, Драве, Саве и Лоче у VI. веку словеначки народ морао је да одолева непрекидним налетима освајача са севера, запада и југа. Хуни, Франки, Мађари, Турци, Аустријанци, Немци и Италијани, најсвирепијим начинима угњетавања, насиља и пљачке, настојали су да Словенце потчине, привредно исцрпу, да их национално претопе и коначно збришу као сметњу на путу, којим је ишла њихова експанзија.

Притискиван са обала Дунава, Тилмента и Блатног Језера, те притешњен са свих страна, без изгледа на ма чију помоћ, словеначки народ устрајао је у неравној борби кроз столећа и упорно бранио своју егзистенцију.

Историја Словенаца после пропасти Каранатаније и источне Коцељеве државе проткана је сталним побунама и устанцима. Прву већу сељачку буну Словенци су подигли 1478 године у долини Зеле, притоке Драве у Корушкој. Општа словеначка сељачка буна „за стару правду“ избила је у тадањој Крањској Корушкој и словеначкој Штајерској 1515 године. Године 1573 Словенци учествују у великој словеначко-хрватској сељачкој буни, којој је стајао на челу Матија Губец, а војнички заповедник побуњеника био је Словенац Илија Грегорић.

И поред узастопних неуспеха и поред страшног терора, којим су угушивале слободарске тежње словеначких сељака године 1627 избија прва Толминска буна; 1635

побунили су се штајерско-крањски сељаци, а године 1713 поновио се у Толмину сељачки устанак назван велики толмински вунт.

Револуција од 1848 године захватила је и словеначке крајеве, доневши напаћеним и измрцвареним сељацима ослобођење од великаша.

Израз тежњи, духа и воље словеначког народа, израз његове вековне борбе су дела Прешерна, Левстика, Цанкара, Гробара, Жупанчича и др. Њихови стихови, речи и слике инспирисани прошлошћу били су непресушиви извор бодрења за нове генерације, које су се на врућем тлу Словеније смењивале, борећи се без предаха за национално, економско, политичко и културно ослобођење.

Међутим, када су у Словенију 1941 године провалили Немци, Италијани и Мађари палећи, убијајући и пљачкајући, учинило се да фашисте убележавају на последњој страници историје словеначког народа и последњу реч — пропаст.

Тако су мислили, у то веровали и у том смислу радили и сами завојевачи.

Забранили су језик, спаљивали библиотеке, слој образованих протерали су у Србију и Хрватску, а сељаке и раднике почели да расељавају, доводећи Немце у њихове домове. Задатак окупатора је изгледао лак и једноставан, јер народ, који је био лишен политичког вођства, привредне основе и пресељавањем ишчупан из корена са родне груде, сматрало се, неће бити тешко дотући и истребити.

Али... словеначки народ није остао без вођства. Стари ненародни политиканти

су се, додуше, склонили у иностранство или прихватили сарадњу са окупатором, а праве вође народа остале су са народом, настављајући своју мисију започету у илегалности.

Свега једанаест дана после започете инвазије на Југославију на позив К. П. одржан је у Љубљани историски састанак, на коме је основана „ОСВОБОДИЛНА ФРОНТА“. На том састанку поред сазивача учествовали су и хришћански социјалисти, лево крило Сокола и словеначки културни радници.

27 април 1941 године значио је, дакле, прелом и прекретницу у низу фаталних датума и кобних збивања у историји словеначког народа. Оснивачи „О. Ф.“, следећи притајеном крику рањене душе и послушјући откуцаје срца словеначког народа, нису могли да погреше. Они су изабрали прави пут, пут борбе за ослобођење, којим ће словеначки народ сигурно повести Ослободилачка Фронта.

Ни стрељања талаца, ни најцрњи терор, ни офанзиве окупатора, ни католичка црква, ни Дражини агенти, нити позиви из Лондона да се причека, нису могли зауставити пожар устанка, који је распламсала О. Ф.

Из црних дана угњетавања, ропства, понижења и срамоте славна О. Ф. извела је словеначки народ кроз ватру и крв, кроз сузе и смрт у дане највећег триумфа, у дане Славе и Слободе.

* * *

За догађаје, који су се одигравали у окупираној Словенији, за многе подвиге, које су извршили словеначки партизани, за бројне борбе, смеле окушаје тесно је везано име Франца Розмана-Станета.

Син сиромашног словеначког сељака из Медвода крај Љубљане, некадашњи пекарски помоћник, истакао се већ у борбама као шпански добровољац. По повратку у отаџбину поверени су му најтежи задаци, као организовање устанка у Штајерској, спречавање исељавања словеначког живља и усељавање Немаца из Кочевја и Бесарабије, организовање устанка у Корушкој итд. Све задатке је испуњавао савесно, смишљено, храбро и успешно. Неустрашив, хладан, смео, неуморан и свуда омиљен, убрзо је због својих особина и својих способности стекао поверење и људства и руководства, те је био наименован за команданта „**Народноослободилне војске ин партизанских одреда**“. Учествојући у свим значајнијим потезима, задавао је ударце фашистима од Похорја до Учке и од Мангарта до Горјанаца.

Али несрећан случај је хтео да народни херој Франце Розман-Стане изгуби живот непосредно пред остварењем његовог животног идеала, да пред само ослобође-

ње Словенаца у децембру 1944, подлегне ранама задобијеним од експлозије мине, изазване приликом испитивања нових савезничких бацача.

* * *

Министарство пошта ФНРЈ издаће поводом овог значајног јубилеја две марке. На једној ће бити лик народног хероја Станета, а на другој лик младог партизана — курира.

Цртеже за ове марке дао је словенач-

ки академски сликар Божидар Јакац. Као прави уметник, поникао из народа, Божидар Јакац се за време окупације одазвао дужности према своме народу. Напустио је удобности свог атељеа и пошао са партизанима да својим талентом овековечи борбу словеначког народа за ослобођење. Божидар Јакац био је један од најплоднијих уметника, који је оставио богато уметничко наслеђе из дана највећег страдања и из дана највеће славе словеначког народа. Божидар Јакац је несумњиво пуна залога, да ће марке са уметничке тачке гледишта бити на висини. Питање је само да ли ће свој уметнички на-

чин изражавања прилагодити законима претварања цртежа у минијатуру, као и потенцирања контраста ради рељефнијег истицања цртежа, што је при изради скица за марке специјалан — важан предуслов. Ако се успе и у томе, онда ће бити отклоњени недостаци који су се испојили код израде Прешернове серије и филателисти могу очекивати да ће пригодно издање десетогодишњице словеначке Ослободилачке Фронте задовољити и нас у земљи, а и наше бројне партнере у иностранству.

О српским маркама за новине

(Наставак са стр. 67)

О пуштању у оптицај ових марака изашло је у „Српским Новинама“ број 39 од 1 априла 1896 службено саопштење, где је, између осталог, стојало: „Министарство унутрашњих дела решило је да се садашње марке поштанске за писма и новине 1. јулија текуће године замене новим. На овим маркама биће лик Његове Светлости Књаза Србског Милана М. Обреновића IV и биће између осталих побројаних вредности..... Од једне паре жуте боје. Ове ће марке почети важити 19 јунија тек. године.“

У горњем службеном саопштењу било је речено које ће се све вредности штампати, па је предвиђена и њихова намена, као и разлог увођењу нових 50 пара: „због наплате такса поштанских на писма која се ван Србије слала буду...“ Како је вредност од 1 паре, поред оних од 10, 20 и 40 пара, раније постојала са ликом кнеза Михаила, за њих није био наведен разлог штампању. Међутим, и ако то није изричито поменуто приликом њиховог пуштања у течај, марке од 1 паре биле су намењене за франкирање новина и часописа, али са њима, као што ћемо касније видети у изузетним случајевима, била су франкирана и обична писма.

Марке су штампане у више наврата. Оне које припадају првој наклади, као што је већ поменуто, вероватно су отштампане у Бечу. За то говори јасна и чиста израда, боје марака и специјалан папир, који у каснијим штампањима ових марака није био више употребљаван, а који је, међутим, сличан папиру аустријских марака тога доба. Има филателистичких писаца, који категорички заступају гледиште да је прво штампање обављено у Бечу. Од наших истраживача ту скоро („Филателија“ бр. 9 од прошле године) инж. В. Флек у чланку „Неке непознате особине југословенских и српских марака“ то је изричито тврдио, базирајући своје наводе, између осталог, и на једном примерку од 35 пара, зупчаном мешовито 9¹/₂:12 „на којем папир јасно показује водознак у облику водоравних цртица.“ Познато је да се међу аустријским маркама налазе, истина сасвим ретко, примерци са тим водознаком (Ладурнерове цртице).

С једне стране добра и чиста израда, с друге папир сличан оном на коме су се штампале и аустријске марке тога доба, чини вероватним тврђење да је прво штампање Миланових марака обављено у

Бечу. Међутим, нови, први пут употребљени клишеји, релативно мала наклада, нарочито појединих вредности, папир и боје одличног квалитета, набављене у Аустрији, где се знало за потребе савремене штампарске вештине и шта добар папир и израдите боје значе за успешну репродукцију и изглед марака, све то заједно са готовим клишејима, послато у Србију, не искључује могућност претпоставке да је, као што то изричито тврди Де Смет и како стоји у Гибонсовом и Михеловом каталогу, и прва наклада марака отштампана у Београду. Сама израда и врста употребљеног папира не морају да служе као једини и пуноважан доказ за расправу питања где је извршено штампање. Ово у толико пре, што је било случајева, који опомињу на резервисаност приликом доношења коначних закључака. На име, позната је чињеница, да је за франко и порто марке краљевине Србије издања од 1894, односно 1895 г. (каталог Југофилателије бр. 56—63, односно 1—5) набављен у Бечу папир проткан црвенкастим свиленим кончићима, а да је само штампање марака обављено у државној штампарији у Београду. Исто тако познато је да су аустријске марке, и пре и после ових наших марака, штампане такође на таквом сличном специјалном папиру са свиленим влакнима.

И Дероко није имао потпуно одређено гледиште у погледу штампања прве накладе ових марака. На једном месту његове више пута поменуте студије о српским поштанским маркама он вели да је по свему судећи тамо (т. ј. у Бечу) израђена и прва наклада ових марака (стр. 26), док нешто даље, анализирајући остала штампања, вели „даља израда марака овог издања **настављена је после** (подвукао С. О.), почевши од 1872 г., у Београду и т. д.“ (стр. 28). На истој страни у пасусу, који говори о зупчању, Дероко каже: „Код тих марака **штампаних у Београду** (Подвукао С. О.) постоје исте три врсте зупчања, као и код марака прво изданих и т. д.“ На следећој, 29 страни, он је већ категоричнији: „Први пут су 1872 године изашле, **штампане у Београду** (подвукао С. О.) марке од 1, 10, 20 и 25 пара, што можемо сматрати као ново издање и т. д.“

На овај начин питање штампања прве накладе Миланових марака остаје отворено све док несумњиво званични подаци, који ће се, можда, још пронаћи и објавити, овом питању не даду коначно и пра-

вилно решење, изврши помирење између супротних, и потпуно отстранити колебљива и неодређена гледишта.

Као и остале вредности прве накладе, марке од 1 паре штампане су, у главним, на глатком, доста чврстом и лако провидном белом папиру. Међутим, постоје примерци штампани на меком, мање провидном папиру, као и на једној врсти жућкастог папира средње дебљине. Морамо напоменути да све три врсте имају, више мање, мрежасту структуру. Што се тиче жућкастог папира, испрва се мислило да је жућкаста боја настала од утицаја гуме, која у главном има жућкасти тон. Ово гледиште заступали су Де Смет и Дероко (Историја стр. 26). Међутим, имао сам прилике да видим примерке од 1 и 15 пара, штампане на жућкастом папиру, а гумиране изразито белом гумом. Пошто се ради

о више аутентичних примерака, не долази у обзир евентуална сумња у исправност и порекло ових марака.

Боје марака нису уједначене. Постоје примерци у нијансама од бледо до тамно и златно жуте боје. По каталогу Моснеовом и Гибонсу постоје примерци неранцасто-жуте боје. Ови последњи врло су ретки. Када је реч о бојама, морамо имати у виду чињеницу да је жута боја врло осетљива, није много постојана; да су марке штампане пре више од 80 година и да је, када је у питању свежина и изразитост боја, врло важно, готово пресудно, где су и како марке чуване, односно да ли су и колико биле изложене утицајима влаге и светлости.

Марке првог штампања имају уске ивице и размак између појединих примерака износи око 2 м. м. у оба правца.

(Наставиће се)

Инж. Ал. Ј. Петровић

Упути у филателију - Фалсификати и заштита од њих

Фалсификати су сва подражавања поштанских вредносница не користећи се оригиналним штампарским плочама.

Има фалсификата службено и приватно израђених, потпуних и делимичних.

Код службено израђених фалсификата (н. пр. за потребе филателиста у старим маркама, које се не могу више набављати) нема опасности за купце, јер се на њима увек налазе ознаке н. пр. „факсимил“ и сл.

Приватних фалсификата има различитих по циљу, који се жели њима постићи; има фалсификата на штету поштанске установе, а има их и на штету филателиста. Први се стварају и употребљавају за време, док су оригинали у течају и употребљавају се за франковање поштанских пошиљака и на тај начин се ствара штета поштанској установи, а продају се и филателистима, те и њих штете. Други се стварају обично ван тога времена и циљ им је превара скупљача марака. Против овога зла боре се и државне власти и приватни, — филателисте и њихове организације. И као год што фалсификатори не бирају средства да стварају и протурају своје продукте, тако се и државне власти и филателисте труде да се од тога зла сачувају.

Државне власти се осигуравају приликом израде марака разним средствима, па и законским прописима. У првом случају поштанска управа ствара на маркама нарочите отежице фалсификовању: бира нарочите врсте папира са водознацима, са

ситним влакнима разне боје у маси папира или са појединим свиленим концима у марци, са обојеним папирима, са дометком разно обојених минералних зрнаца по површини папирне масе, са кредастом или другом каквом превлаком папира и т. д.; затим уноси нарочите тајне знаке у слике марака; уводи нарочита зупчања; бира нарочите мешавине боја и т. д. Сем тога, држава се, нарочито за време док су марке у течају, осигурава од штете и законским путем прописујући прогоне и казне за фалсификаторе марака и уништавање фалсификата. Неке државе, нарочито у новије време, узимају на себе да се старају против подражавања не само оних марака које су у течају, већ и оних које су из течаја повучене. Ове државе осигуравају од штете и своје најбоље муштерије — филателисте, а и себе, док марке повучене из течаја продају на поштанским филателистичким шалтерима.

Филателисте се боре против овога зла преко својих организација, путем испитивања марака, преко стручних листова и дела о фалсификатима, преко средишта за сузбијање фалсификата састављених из стручних филателиста и добрих познавалаца марака, снабдевених збиркама и справама за утврђивање фалсификата, и правника за правну заштиту чланова филателистичких организација.

Установљење фалсификата врши се по ређењем сумњивог примерка са примерком, који не изазива никакву сумњу да је

оригиналан (прави). Искусни стручњаци филателисти у многим случајевима и голим оком утврђују фалсификате, а код тежих, компликованијих случајева служе се увеличавајућим стаклима, микроскопима, ултравизорима и другим нарочитим справама.

Као што смо напред казали фалсификата има потпуних (стопроцентних) или делимичних и преиначења.

Потпуни фалсификати су они, код којих је марка израђена фалсификованим — потпуно ново израђеним клишеима, штампана на начин различан од начина штампања оригинала, на друкшем папиру, са другим бојама, са друкшим лепком и зупчањем.

Ма од кога и ма како израђивани, фалсификати се, и поред најтоплије жеље да се постигне потпуно подражавање, и поред старања фалсификатора да постигну највећи успех у томе правцу, — разликују ма у чему од оригинала. Има фалсификата, који добром познаваоцу марака одмах падају у очи, али их има и тако брижљиво израђених, да је врло тешко утврдити фалсификат, — али је ипак то увек могућно постићи, установљењем неке разлике било у слици, боји, папиру, зупчању или лепку, било у начину штампања и распореду марака у табаку.

Најочитије разлике код фалсификата могу се утврдити на сликама. Ма како брижљиво израђиване нове штампарске плоче или клишеи, не може се десити да не буде макакве разлике између њих и оригиналних и у самоме цртежу, као и у распореду у плочи; у цртежу могу се јавити разлике у његовој величини, као и у детаљима цртежа.

Врло су лако уочљиви фалсификати, који су израђени на начин штампања различит од начина штампања оригинала; н. пр. кад је оригинал израђен у књиготиску, а фалсификат у каменотиску.

Друга ствар, која се фалсификује и врло често и лако одаје фалсификат, јесте боја марке. И саме поштанске управе, као и штампарски заводи труде се да сачувају тајну мешања боје, а сем тога познато је да и најмања разлика у саставу боја даје разлику у њиховом тону. Та разлика у тону одаје често фалсификат; али, ако је приближан оригиналу, прибегава се справама са ултравioletним зрацима, којима се утврђују и најмање разлике боја према њиним саставним деловима.

Даљи знак за распознавање је у папиру. Редак је случај да се дође до оригиналног папира, на коме су марке биле штампане, а још би ређи случај био да два различна папира при испитивању са ултравioletним зрацима дају исте резултате. Неке државе чак откидају нештампане рубове табака и уништавају их, да не би па-

ли у руке фалсификатора. Сем тога, папир се осигурава од подражавања помоћу водознака, који се такође, али врло тешко фалсификују. Исто тако бива и са ситним разнобојним влакнима, која се мешају још при изради папира у папирној маси, који се накнадно утискују, или са свиленим обојеним концима, које фалсификатори имитирају цртама исте боје и др.

И лепак се фалсификује, али се не може подесити исти као на оригиналу ни по својим састојцима, ни по боји, ни по начину премазивања. Те се разлике могу тврдити или голим оком или помоћу апарата са ултравioletним зрацима.

И зупчање такође може одати фалсификат. Разлике могу бити између истог степена, али разних начина зупчања (линиско место гребенасто), или са разним величинама рупица, затим са разним степенима зупчања и т. д.

Исто тако, као потпуни фалсификати, опасни су и делимични: у многим случајевима могу бити и опаснији од оних.

Најчешћи случај делимичних фалсификата је у прештампавању лажних претисака на оригиналним маркама. Ту може да се нађе још разних комбинација: двојних претисака, од којих један може бити и оригиналан, у правилном или изврнутом положају, затим само изврнутих претисака и др.

Има марака, које су биле у оригиналу недовршене, па је недостали део фалсификован, н. пр. кад је оквир израђен оригинално, а средњи део фалсификован. Има фалсификованих само натписа, мрежа у основи или претиску и т. д.

И код папира може се десити делимично фалсификовање, кад се н. пр. у оригиналну марку са обичним папиром утисну влакна разне боје, или кад се свилени кончић у марци обоји, или место кончића у боји, кад се повуче црта мастилом у боји, или када се израде лажни водознаци и др.

Код начина раздвајања често се оригиналне марке сечене претварају у зупчане, а од зупчаних се отсецањем зубаца праве сечене; стварају се на разним странама марака разна зупчања итд.

И са лепком се чине малверзације; нарочито се то догађа код употребљених, а непоништених марака, којима се даје лепак на жељени начин.

Сем тога, делимично фалсификовање јавља се код поништених марака, где се оригиналне марке поништавају лажним жиговима или лажне марке правим жиговима или оригиналне правим жиговима раније повученим из употребе.

Преиначавање се врши на оригиналним маркама било на сликама, у боји, на папиру или лепку. Тако се на сликама врше

преиначења обично натписа или појединих делова цртежа; на оригиналним маркама улепљивањем делова од других оригиналних марака преиначе се ознаке вредности и др. Нарочито је често преиначење боја под утицајем светлости или неким хемиским средствима. Овде треба обратити пажњу на случајна преиначења, јер су многе боје подложне промени под утицајем влаге, светлости и др. Исто бива и код папира, чија се боја може под разним утицајима преиначити; н. пр. од беле прећи у жућкасту итд. Код лепка под утицајем топлоте и др. преиначавају се правци премаза. Код поништених марака могу се отстранити жигови.

С. Манжелеј

Лепота марака

И у најстарије доба историје видимо тежњу човека за лепотом. На свима предметима, које налазимо у ископинама и видимо у музејима, примећују се видљиви трагови ове тежње. Ова тежња постоји код свих народа, чак и код оних, који се налазе на најнижем ступњу културе. Постоји тврђење да је лепота вечна и свеопшта. Међутим, појам лепоте је пре свега релативне природе, јер оно што се сматра лепим код једних народа, код других није. Нама, претставницима беле расе, потпуно су неразумљиви, чак и одвратни неки украси црнаца, на пример, прстење у носу, или осакаћене ноге Кинескиња. И ако је тежња за лепотом вечна и свеопшта, облици који резултирају из ове тежње веома су различити и зависе од степена опште културе средине, где се појављују.

Међутим, и у истој средини, са истом културом могу да се појаве разни правци у тражењу лепоте т. ј. разни правци у уметности. И у нашој средини, у наше време налазимо претставнике класицизма и академизма, налазимо импресионисте, модернисте, футуристе, кубисте и т. д. Сваки од ових праваца има то несимпатично, што претендује да је само он носилац праве уметности, праве лепоте. Многи од ових праваца у уметности саздали су предмете неоспорне уметничке вредности. Међутим, нису малобројни предмети, који се проглашавају за уметничке, а у ствари су само пример како не треба радити, ако се жели постићи нешто неоспорно уметничко и лепо.

У погледу лепоте и уметности нас, филателисте, интересује, пре свега, како се оне одражавају на маркама. Јер, нама није свеједно да ли остављамо у нашу збирку једну лепу или ружну марку. Даље, нас

И за одбрану против ових делимичних фалсификата — полуфалсификата — и преиначавања, у колико нису уочљива или кад нема оригинала за поређење, најпогоднији је пут обратити се стручним овлашћеним испитивачима марака. Ове стручне испитиваче одређују или власти по препоруци филателистичких организација или врховне филателистичке организације међу најбољим познаваоцима марака.

О новотисцима и накнадним тисцима било је говора у чланку „Разна издања марака“ у „Филателисти“ бр. 10 за 1950. годину. Њихова употреба непрописним путем и накнадним жигосањем такође спада у фалсификате.

интересује да наше марке буду што лепше, да достојно претстављају нашу земљу у иностранству и да се свуда сакупљају због њихове привлачности.

Овде треба напоменути да предмет ове расправе није привлачност или нарочита филателистичка драж, коју ми, филателисте, осећамо према поштанским маркама, по некад и веома ружним, као што су, на пример, већина класичних марака, или „веригари“ Словеније, — него искључиво лепота марака са гледишта уметности.

Приликом стављања у промет првих поштанских марака, само се у малом броју држава водило рачуна да марке имају уметничку обраду. То су, у главном, Енглеска, Белгија, Луксембург, Холандија и С. А. Д. Код осталих држава прве марке имају службени изглед, у већини случајева са сликом државног грба или, ређе, са ликом владара, и са уметничког гледишта не вреде много, и ако за нас, филателисте, претстављају нарочиту драж. А и овде поменуте државе, осим С. А. Д., после извесног времена престале су да воде рачуна о уметничком изгледу својих марака и почеле су издавати марке много лошије него марке својих првих издања.

Тек после свршетка Првог светског рата, код неких држава нешто раније, код других мало касније, појављује се, више мање код свих држава, тежња да марке буду са уметничког гледишта што лепше, да буду у правом смислу уметничка ремек дела и да достојно претстављају своју земљу. У исто време води се рачуна и о великом пропагандном значају, који треба да имају поштанске марке.

Једно уметничко дело може створити само уметник. И треба нарочито нагласити да је много лакше створити неко уметнич-

но дело у осталим гранама уметности него ли уметничку марку, јер у осталим гранама уметности, у сликарству и вајарству, уметник има много више слободе за израз својих стваралачких способности.

У сликарству и вајарству уметник је слободан у избору сижеја или идеје, које жели да обради. Он је слободан да изабере материјал, са којим жели радити, — у вајарству иловачу, гипс, дрво, бронзу, мермер, гранит; у сликарству врсту боја — уљане, водене боје и т. д., при чему може употребљавати све нијансе боја које жели и у исто време неограничен број боја. Он је слободан у избору димензија свог дела, које може бити од неколико квадратних сантиметара (минијатуре) до неколико десетина квадратних метара (велике слике). А, главно, он једини ради на извођењу свог дела, које он сам изводи од почетка до краја.

При изради поштанске марке слобода уметника је у многоме ограничена. Сиже уметник добија од поштанске управе, која поручује марке. Он нема никакве улоге у избору материјала, јер је материјал одређен, — то је папир, и то оног квалитета, који изабере штампарија. Чак ни врсту штампе (т. ј. књиготисак, гравуру или хелиоградуру и т. д.) он не може изабрати; и то одређује поштанска управа према постојећим могућностима. Он је ограничен у избору боја, а, главно, у броју боја, које може употребити. Уз то он је ограничен и у димензијама марке, која може бити или мало мања или мало већа, али увек је малих димензија.

Најглавнија чињеница, која ограничава слободу уметника у изради марака је та, што он може створити само нацрт марке, коју ће други људи умножити у потребном броју једнаких примерака. Другим речима, уметник — сликар је ограничен техничким могућностима штампарије, која ће те марке најпре клиширати, па затим штампати. Поред уметника — сликара, који је створио слику марке, појављују се још два фактора: гравер који израђује штампарску плочу и колектив графичких радника који врши штампање марака.

Који је од поменута три фактора одлучујући? Постоји мишљење да је главни фактор уметник, који ствара цртеж марке. Ја се држим другог мишљења: сва три фактора су подједнако одлучујућа; сваки од њих има сопствену, тачно одређену улогу и сваки од њих мора усклађивати рад са радом осталих фактора. Уметник — сликар мора добро познавати графичку уметност у опште и до танчина техничке особине начина штампања, који ће се применити за марке, за које је он створио слике. Гравер мора да буде прави уметник, а не само занатлија; да буде способан исправљати графичке грешке уметни-

ка, а у исто време он мора да буде члан колектива графичких радника, да обезбеди правилно штампање марака.

Ако сва три поменута фактора раде без узајамног разумевања и без усклађивања својих радова, никада се неће постићи добар резултат. У случају да из макаквих разлога нема усклађивања у раду између сва три фактора, одлучујући фактор мора бити гравер, а не уметник — сликар, јер гравер боље од уметника зна како се мора правити штампарска плоча, од које коначно зависи лепота марке.

Најбољи резултати добијају се онда, када је уметник, који ствара слику марке, у исто време и гравер тих марака. Пример за такав случај видели смо прошле године у Београду на филму, где је била приказана израда реза, матрице и плоче за гравуру швајцарских марака. Једна од најуспелијих серија ФНРЈ је свакако издање 1950 г. поводом прославе 1 маја, са ликом Маршала Тита. Ту је серију у целости израдио Танасије Крњајић, гравер из Београда. Као човек који познаје графичку уметност, он је умео створити врло успели цртеж марке, који је сам гравирао. У овом случају усклађивања цртежа марке са техничким могућностима начина штампања било је постигнуто у потпуности. Супротним примером, када таквог усклађивања није било, може послужити једна од најмање успешних серија ФНРЈ, наиме издање 1945 г. у корист Црвеног крста.

Осим овде поменута три главна фактора у изради сваке поштанске марке игра веома важну улогу и поштанска управа. Она одређује издања марака, која се имају израдити и ставити у промет, идеју коју те марке морају да илуструју, тачне димензије марака, начин њиховог штампања, број марака у серији, њихову вредност и боју. Она мора да обезбеди и сву материјалну страну израде марака, потребне кредите, потребне машине, у колико постојеће не задовољавају, потребан папир, боје, лепак и т. д.; — она мора обезбедити усклађивање рада уметника — сликара, гравера и колектива графичких радника и, на крају, она сноси пуну одговорност за израду марака.

Није лако саставити нека правила или савете, којима би се обезбедила уметничка израда и лепота марака, јер лепота зависи, пре свега, од стваралачког духа уметника и по својој суштини је релативне природе. Осим тога, мора се водити рачуна и о идејном садржају марке и о њезином пропагандном значају. Ипак ћу покушати да наведем неке савете, користећи поуке, које се могу извести из проучавања раније издатих марака. Да прихватимо оно, што је дало неоспорно добре резултате и да избегавамо оно, што неповољно утиче на изглед марке.

Уметник који ствара слику марке мора водити рачуна о следећем: 1) да што једноставније и убедљивије уметнички прикаже основну идеју или сиже који је одређен за марке; 2) да води рачуна о томе да се створена слика може уметнички уклупити у одређене мале димензије марке и 3) да створена слика одговара техничким могућностима предвиђеног начина штампа-

(Наставиће се)

ња. Сваки од ових услова има свој посебан значај, али су сви ови услови у исто време тесно међу собом повезани.

И ако основну идеју или сиже марака прописује поштанска управа, ипак уметнику остаје довољно слободе да ту идеју уметнички прикаже, водећи стално рачуна о малим димензијама марке и о начину штампања.

Бран. Новаковић

Партизанске поште

О овој теми писано је у нашој филателистичкој литератури, било у виду оригиналних приказа, било преношењем разних података из других извора. Ја бих на првом месту поменуо лист „Филателију“, која је кроз радове К. Гартнера унела доста светлости у многа питања, те многе ствари документовала.

Литература о партизанским поштама:

1) Владимир Дедијер: „Дневник“ (1941—1942), први део — друго издање. Београд, 1945, стр. 133, снимак стр. 135.

2) „Борба“ од 1 маја 1945.

3) „Сабирач“ бр. 1/2 и 3 из I године, те 1, 2, 3/4 из II године.

4) „Филателија“ бр. 1—6 из VI године:

а) Препис чланка из божићњег „Вјесника“ „Партизанске поште“ од Махмуда Коњхоџића.

б) О занимљивим пошт. жиговима и пошт. приликама из недавне прошлости: I. подаци Уроша Филиповића и II. препис чланка из „Сабирача“ бр. 3/4 год. II. Б. Новаковић: „Жигови пошта у Босни на ослобођеној територији по НОВЈ и ПОЈ“.

5) „Филателија“ бр. 10 год. VI: К. Гартнер: „Партизанске поште“.

6) „Филателија“ бр. 2 год. VII.: а) К. Гартнер: „Партизанска пошта“; б) Препис из Дедијеревог „Дневника“; в) Пренос чланка Теодоровића из „Филат. гласника“ — Суботица: „Партизанско издање марака из Титовог Ужица“.

7) „Филателија“ бр. 12 год. VII.: Р. Адамик: „О партизанским поштама“.

8) „Филателија“ бр. 1 год. X. notiца „Привремена партизанска издања прије ослобођења“.

9) „Филателија“ бр. 12 год. X.: Инж. А. Петровић: „Партизанске поште“.

10) „Вијести“ — Тузла од 12. XI. 1944

11) „Филателистички гласник“ бр. 2 год. II. — Суботица: Теодоровић: „Партизанске марке из Т. Ужица“.

12) „Филателиста“ бр. 7 год. II.: Б. Новаковић: „Тузланско провизорно издање“.

13) „Филателиста“ бр. 1 вод. III.: у одговорима на питања читалаца.

Обрада Словеније припада у главном П. Андерличу. „Нова филателија“ доноси у наставцима „Поштанске жигове у Словенији“, где се обрађују пошт. жигови у виду регистра пошта, по азбучном реду. Надаље Андерлич је писао у филат. рубрици „Товариша“ — Љубљана, што је пренето у „Филателију“ бр. 1 и 2 год. VIII. и бр. 12 год. IX. (из „Товариша“ бр. 43).

То је од литературе доспело до мене. Ја се надам да то није све. У колико ко поседује неке податке или литературу, свакако би требало да то публикује путем наше филател. штампе. — Како сам већ рекао напред, Словенија ће бити у главним потезима обрађена, а „Филателија“ кроз четворогодишње објављивање обрада (а нарочито К. Гартнера) успела је добрим делом да да слику партизанских пошта широм целе земље. Но морам констатовати да податке о Црној Гори и Македонији до сада скоро и немамо објављене. Ја сам својевремено (1946) у „Сабирачу“ објавио нешто о Босни, а К. Гартнер досадањим радовима у главном се и сконцентрисао на Босну. Хрватска је кроз више наврата, често кроз notiце („Сабирач“) обрађивана. А питање Србије није нимало компликовано, јер се у главном пошт. уреди из ратног метежа изашли очувани, а пошт. служба брзо по ослобођењу организована.

А сада бих се осврнуо на једно питање: Докле траје период партизанских пошта?

Почетак је јасан; он је у јесен (октобра и новембра) 1941 године у „Ужичкој републици“ и у пролеће 1942 г. на слободној територији Југоисточне Босне. Партизанске поште све више добијају маха са трајањем ослободилачке борбе. Можда би погодно било поставити Дан победе Уједињених нација (9 мај 1945) као завршни дан. Али, ја не бих узео у стриктном смислу тај датум, јер је тим даном дефинитивно почела да одумири ратна нередовност у животу це-

лог света. То не значи један бедем него мост, преко кога прелазимо у даљи ток. И после овога дана трају провизорни жигови (а то је једно од обележја партизанских пошта), па чак где-где тек и почињу са њиховом употребом, да се коначно изгубе у зиму 1945. г. Дакле, лагано прерастање партизанских пошта у редовни пошт. саобраћај у земљи.

Нама је свима познат живот на ослобођеним територијама у току НОБ-а. М. Коњхоцић и Р. Адамик у својим чланцима лепо су илустровали ту, како бих рекао, „духовну“ страну. Тежак је био рад курира, који се често граничио са херојством. Велики је прилог био добровољни рад поштар партизанских пошта. Потешкоће око преноса поште, успостављање телеграфских и телефонских линија и остало изискивало је од поштанског кадра много напора. Ја ћу и у даљем току где-где покушати да се осврнем на њихов рад. Но, ово само за себе може да буде цела једна посебна тема.

А сада бих дао један општи осврт на најинтересантнију страну са гледишта филателије, на обележја партизанских пошта т. ј. на жигове... Прво бих раздвојио текстове на писмима писане руком од специјалних жигова. М. Коњхоцић пише доста о тим писмима (укључујући пренос, и илегално, пошто са неослобођених делова: Загреб, Карловац, Сушак и т. д.). Таква писма имала су каткада и паролу, а нарочито је интересантан Коњхоцићев опис једног писма из Шибеника за Кордун са цртаним жигом. Гартнер описује руком писана »R« за препоручена писма (Крива и Брза Паланка и Козарац).

Поштански жигови су даље подељени на 2 групе: затечени пошт. жигови и провизорни (ново-израђени) жигови. Ови провизорни жигови могли су настати из два разлога. Први је био чешћи, а тај је да пошта није сачувала свој жиг; он је просто

пропао за време борби. Што се тиче другог случаја, а то је увођење и новог назива места по окупатору, (а што се одразило и на жигу), јасно је да такав жиг у новоствореној пошти није имао места, или би се привремено употребио као слепи жиг (са избрисаним текстом) или, што је много чешће, на његово место долази провизорни жиг.

Што се тиче провизорних жигова, њихове израде и облика, — то је зависило од услова, у којима је била пошта т. ј. целокупна слободна територија. Округли жиг је далеко чешћи и од једноредног и од четвртастог. У центру жига налазимо у главном амблем ослободилачког рата — петокраку. Реч „пошта“ у тексту је веома честа појава (скоро и редовна). Каткада на жигу имамо мост за датум; а датум се уносио руком, ударио гуменим датум-жигом преко или поред главног жига, каткада уносио и у мост на жигу. Изузетак од уобичајених случајева свакако су жигови Дебар и Задар. (В. даље њихове описе).

Цензурни жигови су већ нешто удаљенији од суштине самог филателистичког гледишта. Но веома често ми имамо само цензурни жиг једне од пошта, преко којих путује писмо. Каткада је полазна пошта означена цензурним жигом. У таквим случајевима цензурни жиг носи у себи и поштанску бит.

На крају не треба заборавити редовне жигове војних јединица, који су уједно служили и као поштански, па су чак и сталне поште употребљавале жигове команде дотичног места, бар за прво време.

Пошта је свуда у почетку бесплатно вршила услуге. Тек у 1945 години (а за војничку пошту ни тада) можемо рећи да таксе освајају полако у пошт. промету. То је зависило од самог нормализовања пошт. службе. Зато се оне и јављају најпре у Србији, Македонији и Далмацији.

Др. Стјепан Мецгер

Преглед савремене филателије

Сваком планинару је добро познато, од какве је користи туристичка маркица путева у планинама. Још већма помаже то означавање планинарских стаза почетнику — туристи. То му олакшава брзо и сигурно сналажење; то га спасава да не залута, јер на сваком раскршћу одмах зна, камо треба да крене. И у редове филателиста придошли су многи омладинци и почетници. Можда би било добро да им олакшамо оријентацију, да им поставимо путоказе и означимо праве стазе савремене

филателије, да виде, куда све могу да пођу, сигурни да неће скренути са пута.

Покушајмо провести маркацију путева и праваца модерне филателије и, ако је могуће, обухватити је једним погледом након стотину година њенога развитка! Не историски, како је настала, него систематски, каква је данас, да почетницима покажемо пут, а затим да видимо да ли ће нам такав преглед и у чем другом користити.

Маркама се баве људи на више начина. Државни органи и службеници установљу-

ју потребу марака, њихову количину, издавање, врсту и вриједност; преузимају их, чувају, дијеле, обрачунавају, распачавају и употребљавају их према прописима и сврси. Израда марака посао је умјетника, језикословца, резбара, графичара; творнице папира, боја, љепила, уља и других кемакалија; електричне централе, електричарских и стројарских стручњака, грађевинских радника и т. д. Распачавању марака служи цео саобраћајни и транспортни апарат са свим својим помоћним стручњацима и уређајима. Трговина марака врши своје стручно посредовање при колању марака, у трговачке сврхе, ради зараде. Поједине организације и друштва траже од државе свој додатни удео при издавању марака, ради своје користи. Израбљивачка прорачунаност захвата и марке, те оне могу, у капиталистичком свијету, постати предметом бурзовних трансакција, прорачунаних издања, особито у ратовима, нагомилавања и разних других довитљивих захвата, ради искоришћавања. Фалсификатори злоупотребљавају марке. Неко од марака саставља мозаике. Уходе их, употребљавају за уходарске циљеве. Заљубљеници за своје споразумијевање. Штедише улажу новац у њих. Напокон, сваки писмен човјек, кадгод пише писмо, мора се бавити маркама, јер их мора употријебити за поштарину.

Видимо да у данашње вријеме врло много људи имаде посла с маркама, а шта више, сваки писмен човјек... Међутим, то нису никакви филателисти; они се маркама баве нефилателистички. Искључиво дакле све то из нашег разматрања и покушајмо сада мало прегледније средити главне правце и путеве савремене филателије.

1.

Модерна марка није више оно, што је била прије сто година, па тако ни модерна филателија није више оно, што је раније била. Стара марка била је по садржају једноставна. Стога је било природно, да су стари филателисти, код тачнијег проучавања марке, могли у главном истраживати само појединости њених техничких својстава и израде. То се је онда сматрало нарочитом филателистичком студијом, вишом филателијом. Данашња марка промијенила је готово посве стару своју слику. Данас је њен лик добио више садржаја и смисла, више умјетничке лепоте. Стога је разумљиво, да данашњи филателисти придају све веће значење садржају марке. По томе данашња филателија добива све више основни културно-просвјетни правац и карактер културно-просвјетног рада и занимања. Одатле у модерној филателији два основна поља рада. Једне повлачи смисао и љепота данашње марке, занимљиви и лијепи садржај (поље садржајне филателије).

Друге, као и раније занимају техничка својства марке, подробности израде, опреме и употребе (поље техничке филателије). На једном и на другом пољу једни истражују и проучавају било слику и садржај марке, било њене техничке детаље (правци истраживачке филателије), и описују их и тумаче (правци књижевне или литерарне филателије). На тај начин траже, стварају и дају ново градиво за филателију (правци свтаралачке или продуктивне филателије). Други прате, шта их истраживачи и писци уче, иду путевима, које им они показују и према томе сакупљају марке било по садржају, било по техничким особинама. На тај начин, практичким радом сабирача остварују њихове замисли и изграђују по њиховим упутама своје збирке (путеви сабирачке или репродуктивне филателије). Како, дакле, видимо, и на пољу садржајне филателије, као и на пољу техничке филателије можемо или слиједити два главна правца: истраживачки и књижевни, или можемо ићи разним путевима сабирања.

Размотримо најприје савремене правце на пољу садржајне филателије. У којим основним правцима проучавају истраживачи садржај марке? Они га испитују, да би свакој марци дали њено одређено каталошко мјесто (поставна, распоредна истраживања), или да би као нарочити научни стручњаци изнашли њено знанствено и научно значење (научна истраживања), или да би умјетничким мерилима анализирали и открили њен умјетнички, естетски изражај (естетска истраживања). Напокон истраживати се могу и опћи појмови, задаци, значења и основи саме филателије, или повјест њенога развитка (опћа теоретска истраживања), па и сами филателисти (психолошка истраживања).

Којим правцима иде данашња садржајна филателистичка књижевност? Истраживачи објављују резултате својих проучавања у књижевности, па према томе налазимо више основних праваца и у савременој садржајној филателистичкој литератури. Систематичари периодички објављују нове марке, описују их и обрађују њихов каталошки распоред (систематичка, поставна књижевност: информативна, описна или дескриптивна, и лексикографска или каталошка). Други писци обрађују садржај марака знанствено, дају нам своје знање и пишу о томе, шта нас слике на маркама уче о опћој повијести, повијести културе, повијести умјетности, географији, природи, техници и повијести технике, човјеку, расама, народима и народним обичајима (антропологији и етнографији), познавању људског карактера (карактерологији на портретима), друштвеном уређењу и развоју људског друштва (социологији), језицима и писму (лингвистици), народном

господарству (националној економији) и свему другом, што нас може научно занимати (научна филателистичка књижевност). Умјетнички надарени и образовани писци, естетичари, описују љепоту лијепих марака и откривају нам свијет умјетности, свијет љепоте у маркама (естетска филателистичка књижевност). Теоретичари пишу о опћим теоретским питањима и повијести филателије, да нам покажу шта је заправо филателија, како се развијала и како је њено право значење (опће теоретска филателистичка књижевност). Психолози пишу о склоностима, предиспозицијама и карактеру филателиста (психолошка филат. књижевност). У литератури налазимо одгојне упуте (педагошка филат. књижевност), разјашњавања, надопуњавања и исправљања онога, што су други истраживачи дали и писци написали (критика), и напokon, налазимо на чланке филателистичке забавне књижевности.

То су главни правци стваралачке, продуктивне, садржајне филателије. А којим путевима иду сабирачи? Како се они користе тим резултатима у репродуктивној филателији, при сакупљању марака? По садржају можемо сабирати марке у главном на три начина: несистематски, систематски и по смислу, по мотивима. Несистематским путем иду почетници у својим необликованим и несређеним почетничким покушајима, у којима траже тек свој пут, и генерални сабирачи у обичним опћим поучним збиркама марака цијелога свијета, које су и данас чврст темељ цијеле филателије и полазна тачка њеног основног културно-просвјетног правца. Оне су попут хербарија, малих збирки руда, кукаца, старина или новца. Могу бити врло лијепе, занимљиве и сређене, но ипак имају карактер несистематског правца, јер им друго није нити сврха (генерално сабирање). — Систематски пут тежи некој заокруженој цјелини. Карактерише га одређен циљ, прегледна сређеност, систематски поредак по неком правилу, према каталогу и временском слиједу, на начин других правих стручних музејских збирки. Макар такве збирке биле и непотпуне, ипак имају карактер систематске збирке, јер им је то и сврха. Сабирач може тако сакупљати и сређивати марке цијелога свијета или једнога континента (опће, универзално, систематско сабирање); једне или више држава или једнога раздобља, једне епохе (ограничено, регионално систематско сабирање); једне засебне врсте марака, н. пр. авионске (једнострано, једноврсно систематско сабирање). Овамо можемо убројити збирке, у којима видимо систематски сложене марке према сликама на њима, али сваку само по једанпут, без обзира на разнобојне примерке исте слике у једном низу или у више низова, који се разликују само

по споредностима, н. пр. по водознацима (илустративно, сликовно систематско сабирање). Још су више сажете такве систематске збирке, у којима налазимо од свакога низа по једну марку (сужено или редуцирано систематско сабирање). Систематску збирку може сабирач по потреби или жељи надопунити на неки начин копијама марака или факсимилима, клишираним сликама, наместо бијелих картица у празним пољима, која не може попунити комадима, који су му за систематски поредак важни, као што то чине и све свјетске уметничке галерије и музеји, када мјесто оригинала излажу копије најславнијих умјетничких слика или отиске кипова, рељефа и др. (допунско сабирање надомјестака, факсимила). Поред овог несистематског и систематског пута постоји напokon још и пут посебног садржајног сабирања, када се марке одабирају и сакупљају на основи неке посебне замисли (мотивско, тематско сабирање). Идејне или појмовне збирке излажу неки ужи појам или догађај, приказан на маркама, н. пр. спорт, старе градове, црвени крст, свјетски поштански савез и т. д. (идејно сабирање). Естетски састави откривају нам у маркама љепоту умјетничких дјела, људскога тијела, природе, симболике, орнаментике, архитектуре и др. (естетско сабирање). И напokon у научним збиркама налазимо илустрације и документације за поједине гране науке или поједине научне проблеме, како смо то споменули код научних филателистичких истраживања и књижевности (знанствено сабирање).

Разгледајмо сада начине и облике на пољу савремене техничке филателије! Рекли смо да и на том пољу, као и у садржајној филателији, видимо два главна правца: истраживачки и књижевни, те разне репродуктивне сабирачке путеве. Шта проучавају технички истраживачи? Техничка истраживања управљена су у три правца. Теоретски истраживачи пречишћавају основне појмове, смисао и задатке техничке филателије, окушавају разне начине, методе, за техничко истраживање и проучавају технолошке поступке у изради марака (теоретска, методолошка и технолошка истраживања). Нарочити, специјални, технички истраживачи проучавају техничке карактеристике марке, осебине њене техничке израде и опреме до у микроскопске ситнице. Проучавају употребу марке, њене сврхе и путеве широм свијета (специјална техничка истраживања). Напokon посебни технички испитивачи, са великим техничким знањем и искуством, као и технички стручњаци, експерти, испитују исправност марака и проучавају техничке осебине патворина, фалсификата. На основу својих проучавања састављају изнова, реконструишу плоче и арке, те одређују тачан положај

поједине марке у њима, какав су имале приликом израде, ако је то потребно или важно за неку сврху (испитивачка техничка истраживања).

У данашњој техничкој филателистичкој књижевности налазимо резултате свега тога техничког истраживачког рада, па та три главна правца налазимо и у стручној техничкој литератури као главне књижевне правце техничке филателије.

Све то, што се истражује и о чему се пише на пољу техничке филателије, посве је природно, одражава се и на путевима техничког сабирања. Траже се разни докази о употреби марке: писма, жигови, цјелине (документарно техничко сабирање). Изабирају се и састављају марке према разним облицима: четверци, мали арци, свечане марке и свечани низови, блокови и сл. (формално техничко сабирање). У збиркама нарочитих техничких детаља, појединости, излажу се опажању разна техничка својства неке марке: техничке варијанте, типови, грјешке, тајне ознаке, најфиније ситнице и случајности техничке израде, које се често уопће не виде без повећала и посебне стрјелице, која на њих упућује (специјално техничко сабирање). Неки технички сабирачи са извјесним нарочитим склоностима сабиру, па онда поводљивим, сугестивним, гледаоцима показују чудесне „Ванредне ријеткости“ (означене са »R« и »RR«), „јединствене комаде (уникате), фантастичне занимљивости, егзотичне куриозитете, и посебне „вриједне примјерке“ високе каталожне цијене (Егзотично техничко сабирање). Сабиру се и техничке споредности, поред марака, па у таквим збиркама онда можемо видјети разне придодатке уз марке са руба или између разних уметака из тисковног арка, као и тискарске ознаке арака, што све иначе служе као технички знаци, регистрација, или

(Наставиће се)

нешто разјашњавају (експликативни наслови и текстови), или имају неки симболични, документарни или украсни карактер орнаманта (Сабирање рубних и споредних додатака). Испитивачи настоје да покажу у својим посебним сабирачким радовима патворене марке, саме или поред оригиналних исправних комада, те изнова састављене, реконструисане арке, плоче и др. (Испитивачке збирке). И напокон, налазимо сачуване и сложене податке о начину техничке израде марака у облку покуских отисака, у облику реда слика по фазама тискарског поступка, како марка настаје, и о другим тискарским и техничким елементима (Технолошке збирке) података о изради марке, бојама и сл.).

Тако сам, ето, покушао прегледно средити и повезати главне правце и путеве данашње филателије. Из педагошких разлога, ради бољег разумевања и прегледности, ја сам их рашчланио и одвојено описао, но поједини сродни правци могу се и комбинирати н. пр. разни начини техничког сабирања или разни правци садржајног истраживања и сл. Природно је исто тако, да један те исти филателиста може у исто доба да буде активан у више правца. У том случају наш преглед само јасније истиче његову сложену многостраност, и управо поради тога сам и поставио ове путоказе на раскршћа и путеве, и означио их, да се почетник лакше снађе. Ако сам који путоказ поставио могуће мало и накриво, наћи ће се већ који добронамјерни искуснији пролазник, који ће га исправити, па бих молио читаоце, наравно и почетнике, да ми јаве своје мишљење о овом прегледу, а заинтересоване сараднике, да ми јаве своје примједбе, исправке и надопуне.

Међутим да видимо шта нам може користити таква маркација?

Маријан Јеленц, претседник Омл. секције ФЗС

Омладинска изложба марака у Љубљани

Племенита тежња ФЗС, да одгоји што здравију и заиста праву филателистичку омладину, без сумње ће ускоро бити и крунисана успехом. Да бисмо се уверили да ли је то истина, погледајмо шта је до сада већ урађено на том пољу.

Свакако најповољнији услови за рад са омладином постигнути су потпуним одвајањем омладине од старијих филателиста и, на стручним предавањима, упознавање са правом аматерском филателијом. Овај начин рада показао се врло користан. Већ после једногодишњег рада успело се да се

побуди живо интересовање за филателију; чак су почели омладинци да се занимају и за управљање својом секцијом, те су и преузели вођство у своје руке. Нетачно и неправилно би било мишљење, да омладина не може сама да савлада све задатке и обавезе једног самосталног друштва. Шта се може, а шта не може, доказала је својим радом омладинска секција ФЗС.

Поред свега другог, свакако је највећи подвиг младих филателиста у Љубљани организовање и приказ I. омладинске изло-

жбе марака у Словенији, а можда и у Југославији. Да је то заиста подвиг, наводим само чињеницу, да смо изложбу припремили потпуно сами без икакве туђе помоћи (изузетак је учинила само ФЗС, која нас је новчано потпомагала), а то нипошто не значи, да нам није хтео нико помагати, него, супротно, ми сами нисмо ни хтели ни тражили никакве помоћи. На тај начин успели смо да покажемо нешто потпуно наше, што нам је и у сваком погледу успело! И ако на изложби није било никаквих скупоцених и филателистичких реткости, — што се у осталом од омладинаца не може ни очекивати, — ипак је направила на већину посетилаца неизгладив утисак. Изложба је свакако најбоље приказала једногодишњи рад наше секције; приказала је сав уложени труд код сакупљања марака и, коначно, показала је правац, којим треба повести ново филателистичко поколење.

А сада неколико речи и о самој изложби!

Готово две трећине изложбеног простора заузимале су збирке по мотивима. У осталом то није ни чудно, јер занимљива и поучна страна ових збирки привлачи сваког младог филателисту. Највише похвала добиле су збирке „Географија на маркама“, колективна збирка на листовима, који су били опремљени на укусно израђеним географским картама — радовима наших омладинаца, — и „Генерална тематска збирка“ из свих могућих мотива. Остале збирке по мотивима приказивале су: „Светски пошт. Савез“, „Спорт на маркама“, „Животиње на маркама“, „Славни компонисти на маркама“ и „Локомотиве на маркама“.

Велику пажњу гледалаца скретале су на себе и генералне збирке Француске, старе Југославије и ФНР Југославије, које су

изазивале допадање својом комплетношћу. Од генералних збирки биле су заступане још: ЧСР, УСА и „Љубљанска покрајина“.

Велико изненађење љубљанским филателистима приредили смо са изложком „наше целине“, јер је то једна занимљива, а мало сакупљана грана филателије.

На изложби су били такође заступани и сви наши пригодни жигови, те скоро сва наша стручна литература, наравно својина омладинаца. Засебно место имале су страна литература и „Кореспонденција са иностранством“, на што се код нас врло много полаже.

Изложбу је посетило 650 посетилаца из Љубљане и околних градова. Ево неколико похвалних речи, које су написали наши водећи филателисти:

Друг инж. Душан Груден, потпретседник ФЗС: „Овако велики успех на изложби и неомајна воља ка још већим циљевима, доказују ми, да смо на правом путу. Срдачно честитам!“

Друг Андерлич Павле, уредник „Нове филателије“: „Омладино, изграђуј и свим средствима пропагирај све што је корисно у филателији, јер тиме доносиш свој удео за подизање културног нивоа у нашој лепој социјалистичкој домовини!“

Друг Фердо Кобал, почасни члан ФЗС и ФСБиХ: „Омладино, сакупљај наше крајне марке, дописуј се са иностраним филателистима и докажи светској јавности да се и ми укључујемо у светску заједницу културних народа. Не плаши се тешкоћа и препрека!“

Podružnicama i pretplatnicima!

Mole se svi koji nisu platili dužnu pretplatu do kraja prvog tromesečja 1951 g. da nam odmah pošalju na naš tek. rač. 104-903317

Ладислав Фишер

Размена количинки са иностранством

На последњој скупштини Суботичке подружнице Савеза филателиста Србије друг Стари, делегат Савеза, у свом говору ставио нам је у изглед да ћемо ускоро имати неколико повластица у вези са разменом поштанских марака са иностранством.

У вези са овим, дозволите ми, као старом филателисти, да скренем пажњу меродавних кругова и стручњака на једну околност, која је до сада код нас мало запажена, а од које би могли наши филателисти да имају много предности.

Ради се о томе да је нашим филателистима релативно најлакше да дођу до количинки («Massenware») марака са редовне

дневне кореспонденције. Прикупљање ових марака не захтева много труда ни залагања, па ипак после извесног времена филателисти могу на тај начин да дођу до вредног материјала и то, што је најважније, без нарочитих материјалних издатака. Код нас, у опште узев, није велико интересовање за овај материјал (количинке); треба знати, међутим, да је у иностранству велика потражња за употребљеним јевтиним поштанским маркама, и да се траже у прилично великим количинама.

Уредба, која регулише замену поштанских марака, а која је код нас моментано на снази, дозвољава слање оваквог мате-

ријала у иностранство у сасвим незнатним количинама, тако да нашим филателистима, у колико желе да врше такву размену, можемо рећи, поштански трошкови више износе него што је вредност целе пошиљке, чије се слање одобрава, и ако би инострани филателисти и трговци веома радо примили такав материјал, за који би давали у замену, у највише случајева, добре појединачне марке и серије, као и новитете. Ако би, дакле, наши филателисти могли послати иностраним партнерима количинке, до којих су дошли скоро бесплатно, могли би за то да добију у замену марке по „манко-листама“ и на тај начин могли би за релативно кратко време у знатној мери да изграде своје збирке са вредним и лепим материјалом.

Да укажем на то, колико се количинке у иностранству траже, мислим да ће бити довољно ако изнесем неколико примера о томе. — Један од највећих листова за огласе филателиста »The Stamp Wholesaler«, који излази двонедељно на 100 до 160 страна, доноси многе хиљаде разних огласа, које дају већином амерички филателисти и трговци марака, а већина од ових се баш односи на понуду и тражњу количинки. Тако н. пр., Франк Книна, трговац марака из Њујорка, у огласу од 4 странице нуди количинке скоро свих пошта земаљске кугле по врстама уз посебну назнаку цене за 1, 10 или 100 комада (лотов), а ти лотови садрже 25, 50, 100, 200, 500, 1000 различитих марака дотичне земље. — У једном примерку споменутог огласног листа, у најновије време приспелим, нуди иста фирма, између осталог, и количинке Југославије по овим ценама: 25 комада 7 цента, 50 комада 15 цента, 100 комада 38 цента, 200 комада 1,05 долара, 300 комада 2,35 долара. Фирма Келер нуди 150 пута 100 различитих марака Југославије за 40 долара. Разуме се да се ради о различитим комадима т. ј. сваки лот садржава 100 комада различитих марака Југославије. Мишљења сам да 150 различитих марака Ју-

гославије сакупити макар 5, 10 или више пута не чини нарочите потешкоће средњем филателисти, а ако предње цене поделимо, са два, и онда би количинке за наше домаће филателисте значиле озбиљну вредност, за коју би из иностранства могли добити марке и новитете њима потребне.

Треба имати у виду и то, да су могућности пласирања количинки у иностранству неограничене. У иностраним стручним листовима се безброј пута сусрећемо са огласима, у којима се траже количинке, а у замену нуде или количинке, или, веома често, добре поништене или непоништене марке и серије.

На овај начин постоји могућност да југословенски филателисти на веома повољан начин изграде своје збирке, претпоставивши да се овај предлог на меродавном месту прими са разумевањем, а за то није потребно ништа друго, већ само да Биро за филателију издејствује повишење контингента количинки, који је предвиђен сада за слање ових марака иностраним партнерима.

Југословенски филателисти у упоређењу са иностраним филателистима, морамо признати, имају довољно преимућства за размењивање марака. Нарочито је задовољавајући оквир, који је одређен за размену марака старијих издања и на европске марке уопште. Али, имајући у виду ово, наши филателисти нису у ствари учинили ништа осим реалне замене: вредност за исту вредност. Истина, то је и база праве размене, али ми би требали да држимо корак са могућностима, које би нам пружила размена марака количинки за друге марке.

Верујемо да ће за то меродавни, који су и до сада чинили све могуће да изиђу у сусрет оправданим жељама филателиста, и сада заузети за нас повољан став и да ће на тај начин омогућити домаћим филателистима јевтинију и сврсисходнију изградњу њихових збирки.

Vlad. Prikic

Muzika i muzičari na markama

Nije poznato kad, gde i kako je postala muzika, ali se smatra da je to najstarija ljudska umetnost. Stari narodi poznavali su već mnoge duvačke instrumente, harfu itd. Muzika je bila jednoglasna i, do Grka, u glavnom religiozna. Pun procvat doživljuje i dobija i svetovni karakter kod starih Grka. Dela Eshila i Sofokla izvode se uz pratnju hora, razrađuje se tonska sistematika, stvaraju tri tonske skale: dorska, frigiska i lidiska. Po grčkoj mi-

tologiji, zaštitnica muzike je Zevsova kći, jedna od devet muza, Polyhymnia. Od reči »muza« nastao je izraz MUZIKA. Tri muze, među njima Polihimnija, sa lirom, predstavljene su na avionskoj marci Brazilije (Yvert br. 56). Stari narodi verovali su i u druga fantastična bića, i pripisivali im ljudske sposobnosti i osobine, tako da je na marci Italije (Zum. br. 551) predstavljen faun sa sviralom. I ako su se dosta bavili muzikom, Rimljani nisu ni-

šta učinili za njeno unapređenje. Posle početka nove ere, usled mnogobrojnih ratova, najezda varvara i velike seobe naroda, muzika je, kao i sve druge umetnosti unazađena. I pored uvođenja hrišćanstva ognjem i mačem, varvarski bogovi se održavaju dosta duboko u Srednjem veku, na primer: estonski bog pesme Wanemuine (Estonija Z. br. 102—4).

Srednjevekovna muzika je religiozna (Belgija Z. br. 569, 575), od šestog veka višeglasna. Ne postoji utvrđen sistem za zapisivanje kompozicija. Ovaj problem rešava mo-

nah Guido d'Arezzo (995—1050) (Italija Z. br. 818), uzevši heksakord mesto tetrakorda za skalu i raspodelivši ga na 4 paralelne linije. Radi preglednosti zapisuje na ovaj način molitvu pevača Sv. Jovanu, da im očuva grlo. Svaki red ove kompozicije daje prvim slogom naziv tona, jedan za drugim, po visini: ut, re, mi, fa, sol, la. Tako se sada mogla, relativno tačno, zapisati svaka kompozicija. Naravno, do današnjih dana, ovaj sistem pretrpeo je niz promena. Kako je u vreme Guida d'Arezzo nastao razdor između istočne i zapadne crkve, u Vizantiji ovaj način nije usvojen, već se nastavilo sa upotrebom »nevma« i ekfonetičkih znakova za zapisivanje nota.

Religiozna muzika se prostire kroz ceo Srednji vek, a tek u XII veku imamo začetak svetovne muzike. U Provansi, na jugu Francuske, vitezi, u isto vreme pesnici i kompozitori, trubaduri, javljaju se manjim kompozicijama sa novim motivima: ljubavna lirika, fantastični događaji, viteštvo itd. U Nemačkoj slede ih Minnesänger-i. URLICH von LIECHTENSTEIN (13 vek), gornjoštajerski vitez i Minnesänger, pevao je pored ostalog, slovenačke pesme (Liechtenstein Z. br. 138).

U XV veku Minnesänger-i pretvorili su se u Meistersinger-e, koji su od komponovanja napravili dobar posao. Česki protektorat Z. br. 128, Nemačka Z. br. 511). Ove kompozicije su bile vrlo suvoparne. U XVI veku razvija se instrumentalna muzika, a početkom XVII veka stvara se opera, »drama per musica«, kako su je zvali u to vreme, prvo u Italiji, zatim u Francuskoj i Nemačkoj. Stvaraju se ško-

le. Holandskoj školi pripadao je J. P. Sweelinck (1562—1621), holandski organista, učitelj i kompozitor. Studirao je u Veneciji. Pisao je dela za orgulje i vokalnu muziku (Holandija Z. br. 290).

Heinr. CHUETZ (1585—1672), najvažniji kompozitor duhovne muzike pre Baha. Imao je velikog uticaja, svojim delima, na formiranje muzičkog oblika Händel-a i Bach-a. Školovao se, pored ostalog, i u Italiji, pa je dao, po ugledu na tadanje italijanske kompozitore, prvu nemačku operu »Daphne«, koja je izgubljena. Bio je dvorski dirigent u Kopenhagenu, Braunšvajgu, Hanoveru. Pored mnogih religioznih kompozicija, napisao je i jedan balet »Orfej i Euridika« (Nemačka Z. br. 586).

J. S. BACH (1685—1750), rođen u Eisenach-u u čuvenoj muzičarskoj porodici. Kao desetogodišnji dečko ostaje bez roditelja, ali uporno studira i radi. Putuje po Nemačkoj: Hamburg, Vajmar, Lajpcig — kao učitelj i organist. Četvorica njegovih sinova bili su dobri muzičari. Bah je pisao dela za orgulje, klavir, orkestar, hor. Bio je vrlo plodan i usavršio je muzičke oblike svoga doba. Godine 1747 posećuje sina Karla Emanuela u Berlinu, gde se sreće sa Fridrihom Velikim, koji mu daje jednu temu, radi improvizacije. Po povratku u Lajpcig Bah komponuje »Musikalischer Opfer«, delo posvećeno Fridrihu Velikom. Pred kraj života gubi vid, ali radi do poslednjeg časa, diktirajući svoje kompozicije. Veliki uticaj i značaj Bahove muzike održao se do danas (Nemačka Z. br. 587, 409; Zap. Nemačka Z. br. 135, 136; Ist. Nemačka Z. br. 90—93).

G. F. HAENDEL (1685—1759), sin dvorskog berberina iz Halea; studirao je prava i bio organista u katedrali, u isto vreme. Godine 1703 putuje u Hamburg, gde svira i piše prve opere. Posećuje Italiju, a 1710 London, gde, nešto docnije, postaje jedan od direktora »Kraljevskog muzičkog društva«. Postaje britanski građanin i ostaje u Engleskoj do kraja života. Napisao je 46 opera; važnije su: »Mucio Scevola«, »Julije Cezar«, »Tamerlan«; osim toga oratorijume, kantate itd. (Nemačka Z. br. 588).

Napred navedeni kompozitori pretstavnicima su **baroka**, pravca u istoriji muzike, analogno baroknom stilu vajarstva, slikarstva, arhitekture.

(Nastaviće se)

Откриће злата у Калифорнији

24. јануара 1848 г. Џејмс Вилсон Маршал случајно је открио злато у Калифорнији, не слутећи какве ће последице имати његово откриће. Историјат овог догађаја испричаћемо укратко.

Маршал и његов ортак Сатер имали су стругару у Коломи, па, да би олакшали себи посао, решили ку да наведу једним јазом воду из реке на стругару. Када је Маршал ушао у плићак реке и почео копати, приметио је у води, међу осталим каменчићима, и нека жућкаста зрнца. Ово га је заинтересовало, те једним лименим тањиром захвати ова зрнца, измешана са другим камичцима. После кратког испирања сакупио је жућкаста зрнца, ставио их у једну кесицу и наставио започети посао на спровођењу воде.

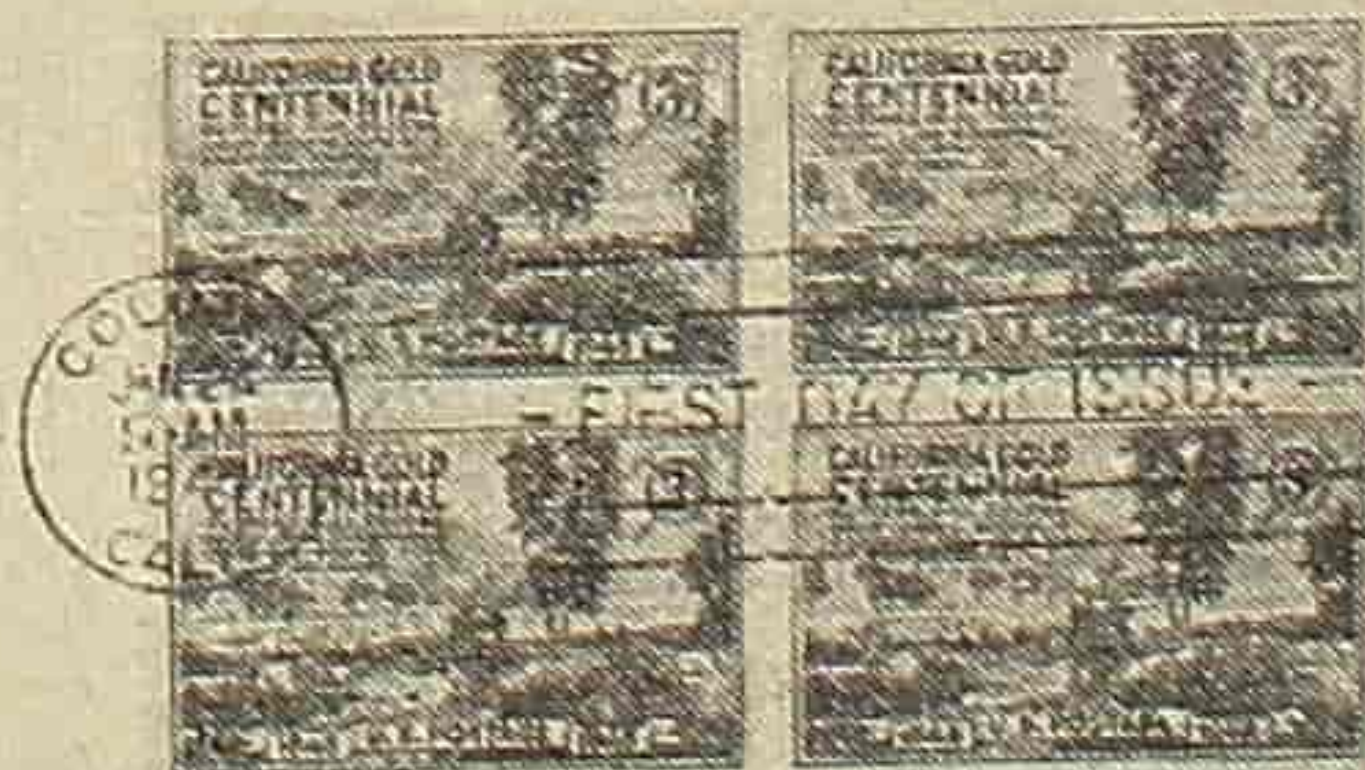
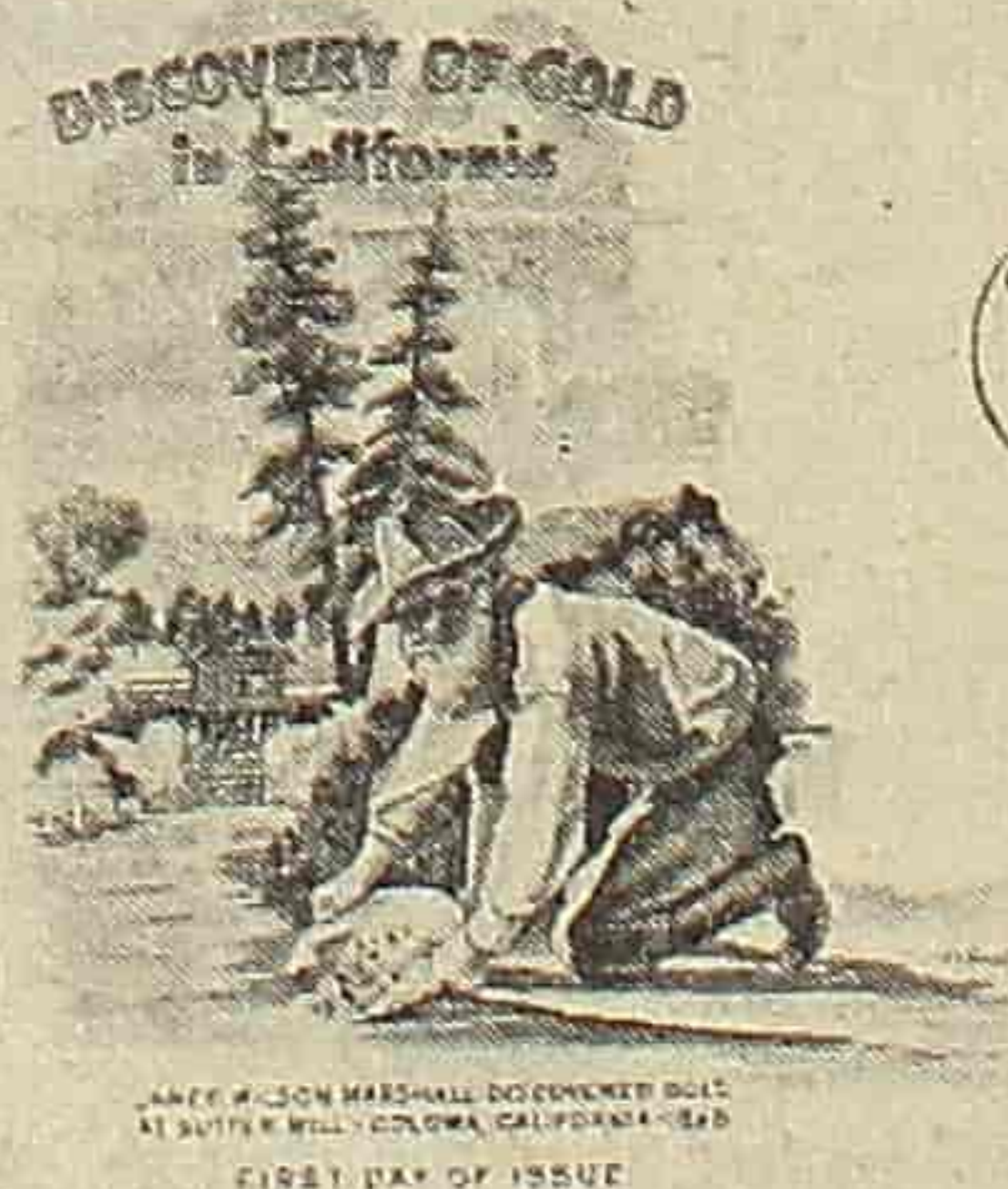
Када је првом приликом отишао у оближњи градић, понео је са собом и кесицу са жутим зрнцима. Тамо су му рекли да је то право злато. Било га је 85 грама. Маршал је са ортаком Сатером љубоморно чуввао ову тајну. Али, за ово откриће се ускоро рашчуло и копачи злата су муњевитом брзином похрлили у Калифорнију. Настала

Калифорнија је у то време била пуста и заостала земља. На далеком западу било је пуно Индијанаца, који су вребали скалпове белих људи, а владао је „закон јачега“. Било је тешко наћи довољно хране и намирница за велику армију копача — „ловаца на злато“, који су подносили свакојак патње и недаће и по цену живота, све у нади да ће наћи златну жицу и тако се обогатити. Намирнице су поскупљавале, а злато се није налазило обешено на дрвећу, већ је требало имати пуно стрпљења, воље и новаца, да би се дошло до златне прашине — груменчића. Многи су копачи пропали, док су други, са више среће, зарађивали на злату и по 100 долара дневно, а за 2—3 месеца копања успевали су неки да сакупе 50—100.000 долара, — читав иметак!

То би био историјат „лова на злато“ у Калифорнији. Како је пак то утицало на економски развитак, на реорганизовање привремених насеља у градиће, градиће у градове и, најзад, у државу Калифорнију, била би друга страна последица Маршаловог великог открића.“

Неоспорна је чињеница да је злато, откривено 1848 г. у Коломи, крај Сатерове стругаре, било главни стимуланс за развој и даљи процват Калифорније. Етапа „лова на злато“ означава почетак историје економског развоја Калифорније, која ће већ две године касније т. ј. 1850, постати држава у саставу конфедерације САД.

Данас, са тачке гледишта економске географије, Калифорнија припада привредном реону „колонизованог Запада“, који обухвата и државе Вашингтон и Орегон. Најдоцније колонизовани Далеки (див-

Mr. John G. Williamson
2115 P St. N.W. #202
Washington, D.C.

је грозничава хајка за златним зрнцима. Лов на злато довео је у ове пределе многе Американце, а пристизали су да окушају срећу и из Јужне Америке, Шпаније, па и из других земаља Европе.

љи) запад највећи је реон по површини, а најслабије настањен. Насељавање је нешто интензивније у Калифорнији; тамо су приморски градови Лос Анџелос и Сан Франциско, који броје преко милион становни-

ка. У погледу климе цео реон је сува област: стена, полустена и планинска пустиња. У Калифорнији успевају скупоцена суптропска воћа. Поред овога развијено је и рударство, које има велики економски значај. Највећи део производње обојених метала, као и нафте отпада на овај реон. У обалском делу је сконцентрисана прерађивачка индустрија, а Лос Анжелос претставља први индустријски центар (нафта, авиони), а у непосредној близини налази се Холивуд — филмска индустрија. Сан Франциско је пристанишни град, познат по својим изложбама и сајмовима узорака. Велики пак део територије „колонизованог Запада“ је под разним националним парковима и „индијанским резервацијама“ и тако искључен из привреде.

Када је 24. I. 1948. прослављена у САД стогодишњица проналаска злата у Калифорнији, пуштена је у течај једна поштанска марка од 3 цента, љубичасте боје, која приказује Сатерову стругару у Коломи, где је Маршал пронашао злато. Првог дана издања био је пошти у Коломи употребљен специјалан пригодни жиг на специјалној коверти, чију слику доносимо.

1950 године у САД свечано је прослављена стогодишњица оснивања државе Калифорније. И том приликом била је издата пригодна марка од 3 цента, жуто-смеђе боје; слика на марци симболично приказује развитак и привредни значај Калифорније: проналазач злата, фармери, иза њих воловска запрега, даље торањ за бушење нафте, а с леве стране суптропско воће и пароброд.

КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ

ИЗДАТЕ МАРКЕ У ФРАНЦУСКОЈ У 1950

Управа П. Т. Т. Француске издала је у 1950. години 22 марке у укупној вредности 1323.20 франака, и то:

1 марка за ваздушну пошту	1.000 фр.
6 спомен-марака	74 фр.
9 марака са доплатком (= 38 фр.)	143 фр.
1 порто марка	50 фр.
4 марке С. Ф. А.	16.20
1 порто марка С. Ф. А.	40 фр.

РЕКОРДНО ИЗДАЊЕ ЗА СВЕТСКИ ПОШТ. САВЕЗ

При крају новембра 1950. изишло је, вероватно, једно међу последњим издањима у спомен 75-годишњице Светског пошт. савеза издање у Никарагуи. Ово је издање у истини и рекордно издање међу издањима за ову прославу; састоји се из 18 разних марака и 18 разних блокова у номиналној вредности: марке 15¹/₂ кордоба, а блокови 62 кордобе. Поред овога, за задовољство скупљача марака издања за прославу Светског пошт. савеза, да их обавестимо да Французи рачунају да ће их ова збирка стајати 15 до 16 хиљада франака. — Издато је 15.000 серија марака и 3.750 серија блокова. А.

ПРЕГЛЕД ИЗДАТИХ МАРАКА У 1950.

»L'Officiel de la Philatelie« у бр. 59 доноси преглед новитета, из кога ми изводимо, за наше читаоце, ове занимљиве податке, — уз поређење за последње 4 године.

По континентима било је издато нових марака:

У Европи:

1947 г.	1010 ком.	у вредн.	17.300 фр.
1948 г.	1160	" " "	30.000 фр.
1949 г.	1063	" " "	23.000 фр.
1950 г.	1006	" " "	31.794 фр.

У Азији:

1947 г.	331	" " "	14.600 фр.
1948 г.	686	" " "	49.000 фр.
1949 г.	821	" " "	50.000 фр.
1950 г.	492	" " "	15.321 фр.

У Африци:

1947 г.	404	" " "	10.300 фр.
1948 г.	407	" " "	32.000 фр.
1949 г.	331	" " "	8.000 фр.
1950 г.	367	" " "	14.913 фр.

У Америци:

1947 г.	564	" " "	37.900 фр.
1948 г.	575	" " "	42.000 фр.
1949 г.	420	" " "	23.000 фр.
1950 г.	542	" " "	32.800 фр.

У Аустралији:

1947 г.	100	" " "	1.300 фр.
1948 г.	132	" " "	11.000 фр.
1949 г.	88	" " "	39.000 фр.
1950 г.	112	" " "	8.510 фр.

За ове четири године у целом свету издато је свега 10.701 ком. у вредности 491.738 франака. А.

ПРОГРАМ ИЗДАЊА ФРАНЦУСКЕ ЗА 1951

А. — Специјалне марке са доплатком:

1.) 10. III. за „Дан марке 1951“ биће издана 1 марка.

2.) У априлу или мају биће издано 6 марака „Славних људи из прве половине

XIX века", са сликама: Алфреда де Мисе, Делакроа, Геј-Лисака, Сиркуфа, Таљерана и Наполеона I.

3.) Око 15. XII. биће издате 2 марке у корист деце.

Б. — Специјалне марке без доплатака:

- 1.) 9. IV. у славу текстилне индустрије.
- 2.) О 50-годишњици колонијалних трупа.
- 3.) О стогодишњици од рођења композитора Венсана д'Енди-а.
- 4.) У спомен авијатичара Ногеса.
- 5.) Четири марке у славу: опште медицине, хирургије, фармације и ветерине; од ових ће само две бити издате у 1951. години.
- 6.) Три марке у част школе симболиста: Бодлера, Верлена и Рембо-а.

В. — За редовне потребе:

- 1.) Обнова серије са грбовима: 10 с. (Артоа), 50 с. (Лимузен), 1 фр. (Беарн), 2 фр. (Турен) и 4 фр. (Франш-Конте).
- 2.) Обнова туристичке серије; на два марката биће нароши Француске, а на другим два пеизажи из прекоморских департамана.

А.

ЈАПАНСКА ИЗДАЊА У НАЈСКОРИЈЕ ВРЕМЕ

- 1.) 10. III. једна марка од 14 јена из серије „Уметничка блага Јапана“ са сликом палате Химеји. Биће истовремено издат и 1 блок.
- 2.) 23. III. једна марка од 8 јена са сликом Конзо Ушимура.
- 3.) 2. IV. једна марка од 8 јена и једна од 24 јена, које ће сачињавати другу туристичку серију са сликама Нипон Даира.
- 4.) 10. IV. једна марка од 8 јена у част списатељке и песникиње Ихијо Игуши.
- 5.) 14. IV., приликом поштанског дана, једна марка са сликом Хизока Мешима, који је поставио основе данашњег поштанског система у Јапану. Биће издат и блок са 4 марке са истом сликом.

А.

ЦЕНЕ ЈУГОСЛОВЕНСКИХ УПУ МАРАКА НА ИНОСТРАНОМ ТРЖИШТУ

Југословенске УПУ марке нуде неки инострани трговци марака по следећим ценама: С. А. Д. од 1.60 до 1.70 долара, Источна Немачка 7—80 марака, Израел 2 фунте, Швајцарска 8—10 фр., Западна Немачка 15—20 М. — Цене издања истих марака за зону „Б“ Трста: у Америци 4 до 4.50 долара, у Источној Немачкој, 100 марака, у Израелу 4.50—5 фунте. Ф. Л.

РЕТКОСТИ НА МОРМАНОВОЈ АУКЦИЈИ

Трговачка агенција Едгар Морман у Хамбургу приредила је 14, 15 и 16 марта

аукцију, на којој су дошле под „чекић“ разне реткости како марака Европе, тако и прекоморских земаља. — На аукцији су постигнуте ове цене (у зап. маркама): Саксонска 3 пф. црвена — непоништен „кабинетски“ комад 2.300 марака, луксузни комад 2.400 марака, поништена са мало јачим жигом 1.800 марака; — Данциг, позната »Inpendienst« серија — жигосана 540 М.; — Немачка пошта у Кини: 3 пф. смеђа (кабинетски комад) 800 М.; — Камерун 5 Мк. са водознаком 580 М.; — Напуљ: „Тринакрија“ 1.300 М.; — Енглеска: 1840. од 10 пенија низ од 4 комада на оригиналном писму 400 М.; — Аустрија: „Меркур“ црвенкасте боје 500 М. (комад са малим дефектом); — Швајцарска — Женева (дупли комад): кабинетски комад 600 М.; — Швајцарска Винтертур: непоништен каб. комад 610 М.; — Немачка: Провизорно издање »VINETA« водоравни пар на дописници 940 М.; — Енгл. Гујана: 4 цент. плава на писму 1.200 М. — На аукцији је било ванредно велико интересовање, а од изнесеног материјала продато је преко 95%. Ф. Л.

СТОГОДИШЊИЦА ПОШТ. МАРКЕ У ДАНСКОЈ

Данска пошта и филателисти у Данској прослављају велики празник. Навршило се 100 година од појаве прве марке у Данској. 1. априла 1851. поштанска управа у Копенхагену издала је прву марку. Боја марке била је смеђа; од ове прве марке позната су два штампања: прво је рађено у штампарији »Ferslew« 1851. г., док је друго рађено код »Thiele«-а 1852. Код прве данске марке специјални сакупљачи радо сабиру различите ретуше у плочи, као и богате варијанте.

ДНЕВНИК РОЛАНДА ХИЛА.

Енглески месечник »The Philatelist« донеће у овогодишњим бројевима садржај рукописа Роланда Хила, који обухвата 15 свезака. Др. В. С.

ВЕЛИЧИНА ИЗДАЊА АУСТРИЈСКЕ БОЈНЕ ПОШТЕ

Сакупљаче Аустрије и њезиних бојних пошта занимаће сигурно накладе комплетних серија појединих издања, које ниже износимо:

I издање	1915 (Цумшт. 1-21)	3.000
II "	1915 (" 22-42)	43.000
III "	1915 (" 43-48)	120.000
Новинске	1916 (" 49-52)	400.000
Карлов фонд	1918 (" 73-75)	1.000.000
Б. п. у Италији	(" 1-19)	100.000
Б. п. у Италији нов.	(" 20-23)	50.000

Др. В. С.

Наше **МАРКЕ**

ПРИГОДНА ИЗДАЊА МАРАКА ЗА 27 МАРТ, ЗА ПРОСЛАВУ ДЕСЕТОГОДИШЊИ- ЦЕ НАРОДНИХ УСТАНАКА И ДАНА АРМИЈЕ 1951 ГОДИНИ

Решењем Министра пошта ФНРЈ Бр. 5250 од 17. марта 1951., поводом десетогодишњице дана 27 марта, прослава народних устанака у народним републикама ФНРЈ, као и Дана Армије пуштаће се у течај пригодне поштанске марке у дане: 27 марта, 27 априла, 7 јула, 13 јула, 27 јула, 11 октобра и 22 децембра.

Једна серија ових марака садржи 15 вредности, од којих прва од 3 дин. са сликом једног детаља народних манифестација у Београду, затим по 6 марака од 3 и 5 дин. са разним сликама, које симболишу народне устанке у народним републикама и последње две у вредностима 3 и 30 дин. Југословенску армију.

Натписи на маркама су следећи:

- 1) На марки од 3 дин. у спомен 27 марта стоји „ФНР Југославија“ на горњем рубу латиницом, а на доњем ћирилицом, затим натпис „27 март 1941-1951“ ћирилицом и ознаке вредности „Дин“ латиницом;
- 2) На маркама од 3 и 5 дин. у спомен прославе у Н. Р. Словенији стоји „О. Ф. Словеније 27. IV. 1941-1951“ и „ФНР Југославија“ — све латиницом;
- 3) На маркама од 3 и 5 дин. у спомен прославе у Н. Р. Хрватској стоји: „Устанак у Србији 7. VII. 1941-1951“ и „ФНР Југославија“ — све ћирилицом;
- 4) На маркама од 3 и 5 дин. у спомен прославе у Црној Гори стоји: „Устанак у Црној Гори 13. VII. 1941-1951“ и „ФНР Југославија“ — све ћирилицом;
- 5) На маркама од 3 и 5 дин. у спомен прославе у НР. Босни и Херцеговини стоји: „Устанак у Босни 27. VII. 1941-1951“ и

„ФНР Југославија“ и то на првој марки ћирилицом, а на другој латиницом;

6) На маркама од 3 и 5 дин. у спомен прославе у Н. Р. Хрватској стоји: „Устанак у Хрватској 27. VII. 1941-1951“ и „ФНР Југославија“ — све латиницом;

7) На маркама од 3 и 5 дин. у спомен прославе у Н. Р. Македонији стоји: „Устанак у Македонији 11. X. 1941-1951“ и „ФНР Југославија“ — све ћирилицом;

8) На маркама од 3 и 30 дин. у спомен прославе дана Армије стоји: „Дан Армије 22. XII. 1941-1951“ и „ФНР Југославија, а осим тога на другој марки још „Авионска пошта“ — све на првој ћирилицом, а на другој латиницом.

Марке овог издања пуштаће се у течај постепено и то свака одговарајућег датума означеног на маркама. Биће у продаји код свих већих пошта у земљи до њиховог утрошка, а за франкирање поштанских пошиљака важиће неограничено време, односно до доношења решења о њиховом повлачењу из течаја.

GREŠKE U ZUPČANJU USLED PRESAVIJANJA HARTIJE KOD MARAKA SLOVENIJE

Kod maraka Slovenije (t. zv. »verigari«) često nailazimo na razne greške u zupčanju, koje su većinom nastale zbog nepažnje u radu i požurbane izrade ovih maraka. — Ipak

je vredno prikazati komad, koji nam je dostavio Rogulja Đorđe iz Novog Sada (vidi sliku). — Ovde se radi o vrednoti od 25 vinara u kamenotisku, kod koje je hartija nepažnjom presavijena bila pre zupčanja, te je tako izvršeno zupčanje maraka. — Komad je interesantan za specijalne sakupljače ovog područja.

M. V.

JEDNA DO SADA NEREGISTROVANA TIPIČNA GREŠKA KOD MARAKA JUGOSLAVIJE SA PRETISKOM »XXXX« KOJA JE »FALSIFIKAT«

Član Podružnice SFS (Novi Sad) Đorđe Rogulja nam javlja, da je kod pranja poštanskog škarta našao marke od 2.— i 5.— dinara iz serije »ikserica« poplavno izdanje sa pretiskom XXXX) na kojima je četvrto slovo »X« pomeren prema gore (vidi sliku). —

Pregledom maraka u Savezu drug M. Ver-ner je ustanovio da se radi o falsifikatu pretiska, koji odstupa od originala, što se na povećanoj slici marke dobro vidi. — Osim toga vidi se i po tome, što je marka od 5.— din. poništena žigom BEOGRAD 25. IX. 1928, dok nam je svima poznato da su marke sa pretiskom »XXXX« izdate 7. decembra 1928. godine. — Na ovaj falsifikat upozorujemo sve specijaliste maraka Jugoslavije. S obzirom da je marka pronađena prilikom pranja poštanskog škarta i to u više primeraka, pretpostavlja se, da je falsifikat rađen na originalnim sprovodnicama i vraćen u poštanski škart, da bi na taj način zaveli neiskusne filateliste.

M. V.

ОСОБЕНОСТИ КОД МАРАКА ФНРЈ СЛУЖБЕНА МАРКА ОД 2,50 ДИН С ГОРЊЕ СТРАНЕ НЕЗУПЧАНА

Св. Вујић из Београда ставио нам је на расположење ради приказа у листу једну службену марку од 2,50 дин. (Бр. 4 по „Југофилателији“), са горње стране незуп-

чану. Као што се и из слике може видети овај је комад из првог горњег реда. Зупчање је код ове марке вршено чешљасто. При извршењу зупчања последњег — горњег реда табак је био повучен више но

што треба (за 1 с. м. $6\frac{1}{4}$ зубаца) у вертикалном правцу, па је последњи, горњи ред марака у вертикалном правцу остао непрозупчан, а хоризонтални ред зубаца је пао ван папира, те је тако ова марка, односно цео горњи ред марака са горње стране остао непрозупчан. Марка потиче са писма са поште у Апатину.

МАРКА ОД 3 ДИН. СА ИЗВРНУТИМ ПРЕТИСКОМ

Инж. М. Вернер из Новог Сада приказује једну франко-марку од 3 дин. црвену са изврнутим претиском. — Марка је

била употребљена на пошти Болман 7. II. 1950. Ово је до сада једини познати примерак са овом погрешком.

А.

УПОТРЕБА ПОРТО МЕСТО ФРАНКО МАРКЕ

Ђ. Радовановић из Срем. Митровице приказује писмо, на коме је на пошти Срем. Каменица употребљена 21. XI. 1950. порто марка од 3 дин. (Бр. 21 по „Југофилателији“) место франко марке исте вредности.

А.

ИЗДАТЕ МАРКЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ У 1950 ГОДИНИ

У 1950 години издато је у Југославији: 8 франко-марака, 19 пригодних, 2 доплатне за Црв. Крст, 5 авионских и 3 порто марке, — укупно 37 марака.

Др. В. С.

ОСОБЕНОСТИ НА МАРКАМА СРБИЈЕ ЗА ВРЕМЕ ОКУПАЦИЈЕ МАРКЕ НЕЗУПЧАНЕ СА ЈЕДНЕ СТРАНЕ

Друг Велибор Аранђеловић из Лесковца приказао нам је један шестерац авионских марака III. привременог издања Србије за време окупације од 10 / 12 дин., од којих су крајње марке из првог и другог реда остале незупчане, а крајња марка у трећем реду је двоструко зупчана само са те — десне — стране. Ова је особност настала због превијеног руба табака, тако да марке у првом и другом реду зупци од машине нису захватили. Не знам се место у табаку, тј. из кога су хоризонталног реда.

А.

Б. С. В.

Осврти на Уредбу о размени марака са иностранством

Да напишем овај чланак, навела ме је дискусија на овогодишњој скупштини Савеза, која није много одмакла од прошлогодишње дискусије, јер су многи дискусанти годишњу скупштину Савеза искористили као трибину за напад на „Југофилателију“ у вези Уредбе о размени марака.

Како се из читаве дискусије видело, да је скоро једини мотив напада на „Југофилателију“ баш та размена са иностранством и да се у читавом односу филателистичких организација, као масовних организација с једне стране, и „Југофилателије“, као државног предузећа с друге стране, није могао пронаћи ниједан разлог за напад због неког кочења филателије сем те размене са иностранством, то да би се код филателиста који мењају с иностранством и који нису присуствовали ни овој ни прошлогодишњој скупштини, разбила фама о неким затегнутим односима између филателистичких организација и државног сектора, као и о неком кочењу, игнорисању и запостављању домаћих филателиста, што се свесно или несвесно подражава, потребно је аналитички се осврнути на саму Уредбу о размени са иностранством.

Ми знамо да Уредба дозвољава да једна пошиљка једном кореспонденту месечно може да садржи:

- 2 серије марака ФНРЈ у течају до 100 д. номинале;
- Марака ФНРЈ ван течаја до 300 д. по продајним ценама;
- Осталих марака, по продајним ценама, до 700 д. или 35 Цумштајн-франака;
- 100 комада „масенваре“ у вредности до 10 дин.

Видели смо да се под а) могу послати 2 серије марака у течају (по истеку 3 месеца од дана изласка) у номиналној вредности до 100.— д.

Од серије „Планица“ све су наше марке још у течају, па ми под том тачком можемо да пошаљемо и 2 серије „УПУ“ ФНРЈ или 2 серије „македонске авионске“, или ма које друге две серије, чија номинала не прелази 100.— д.

Како су те емисије махом номинале од 10 до 15 дин., ту се види колика је широкогрудност наше Уредбе, која дозвољава слање 2 серије по номиналној вредности, а не по продајној, а тиме се повећава вредност пошиљке, јер знамо, на пример,

да 2 серије „УПУ“ вреде 800.— д., а 2 серије „македонске авионске“ 1400.— д.

Према томе свака месечна пошиљка једном пореспонденту може да садржи марака у вредности око 2500.— дин. Ако неко има 10 кореспондената, може месечно да шаље 10 оваких пошиљака, што би изнело око 25.000 дин.; а ако их има, може још и више.

Сада слободно можемо да се запитамо, где је ту кочење филателије. Зар у забрани да се марка не сме да пошаље 3 месеца пре истека рока од дана њеног изласка? И ту ће сваки филателиста, који познаје кретање наших марака у иностранству раније и сада, наћи довољно оправдања тој мери, само ако хоће поштено да призна и да се сети да му је раније инострани кореспондент небројено пута одговарао да му не шаље те и те марке, јер их тамо има јевтиније. А то је долазило отуда, што су неки несавесни људи нашли пута и начина да шаљу велике количине наших марака и продају их будзашто, само да дођу до средстава, не упуштајући се у то, да тиме руше углед наше марке и земље. А сада видимо обратан случај, да страни филателисти баш траже од наших филателиста марке, јер их тамо не могу наћи јевтиније. То се не може порећи. Доказ је тражење и инсистирање неких мењача, којима је мало, колико им Уредба дозвољава, — да се тај износ повећа.

Смешан је пример једног дискутанта, који је навео пример, ако пошаље 2 марке загребачког сајма по 3.— д., дакле свега 6.— д., тиме му је тачка а) исцрпљена. Зар му не остају још тачке б) и в), према којима може послати марака у вредности од 1000 д., што је, мислим, једна сасвим пристојна пошиљка? Зар свако наше писмо и пошиљка иностраном кореспонденту мора да буде до максимума искоришћена?

Али сигурно је било случајева да је извесан мењач послао под тачком а) и 2 серије „УПУ“ или неке друге, где је могућност искористио до максимума; а за то није навео пример !

Мишљења сам, а сигурно ће се и много других поштених филателиста сложити у томе да наша Уредба пружа толике могућности, које ми не можемо искористити. Само једном кореспонденту можемо месечно послати вредност од 2—2500 дин., а ако имамо хиљаду страних мењача, онда и хиљаду таквих пошиљки. А чија финансиска сретства то дозвољавају? Зар нама наша сретства дозвољавају да дајемо месечно и 2500.— д. за наше збирке? Ја мислим да не. Јер кад погледамо са друге стране, када изађу наше марке 2—3 серије са већом номиналом од 20 или 30 д., онда опет вичемо, докле ће се издавати марке са тако великом номиналом; то се не може финансиски издржати!

Ту сам се намерно задржао више, да разјасним и да свакоме буде јасно да он нема толико сретстава, колико има могућности да шаље.

Нико се пак није сетио да наведе пример земаља, као што су Холандија, Француска и друге, које ја и не знам, а које у опште забрањују извоз чистих марака, без специјалних одобрења, која се лако не добијају и чија ми процедура није позната, али сигурно је филателисти, који мењају, добро познају.

Надам се да ће многи филателисти, када прочитају овај чланак, признати да нема разлога нападати Уредбу и „Југофилателију“, јер је стварно слобода мењања велика и довољна, а није довољан разлог све негирати, ако се у једном писму не може послати све што би се хтело и желело.

ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

НАШИ ПРИГОДНИ ЖИГОВИ НОВ ПРИГОДНИ ЖИГ НА ПЛАНИЦИ

По решењу Министра пошта Бр. 3932 од 28. II. 1951. одобрена је употреба пригодног жига са покретним датумом поводом смучарског такмичења на Планици од 7. до 11. марта 1951. Боја жига црна; једнокружан, пречника $29\frac{1}{2}$ мм.; са натписима:

»ZIMSKOSPORTNITEDEN-RATEЋE-PLANICA«

ЈОШ ЈЕДАН ПРИГОДНИ ЖИГ ИЗ РАНИЈИХ ВРЕМЕНА

Већ ми је и раније био познат црвени суботички жиг од 28. VI. 1936., али, и поред брижљивог распитивања, и ако није прошло много времена од његове употребе, нико ми није могао дати податке о њему, те га нисам ни могао убројати у службено употребљене пригодне жигове. Тек пре неког времена, захваљујући другу

Цветку Јоановићу, добио сам несумњиве потребне податке.

Тај је жиг био употребљаван 27. и 28. јуна 1936., поводом IV. покрајинског слета Савеза сокола у Суботици на пошти Суботица f. То је био редован жиг те поште, само у црвеној боји: прстенаст 30/20 м.м., са мостићем за датум, у коме је датум са ознаком времена пријема у једном реду, с натписима у прстену „СУБОТИЦА / СУБОТИЦА“, са бројем „11“ у доњем сегментном пољу испод датумског мостића.

ЦЕЛИШЕ

Наше

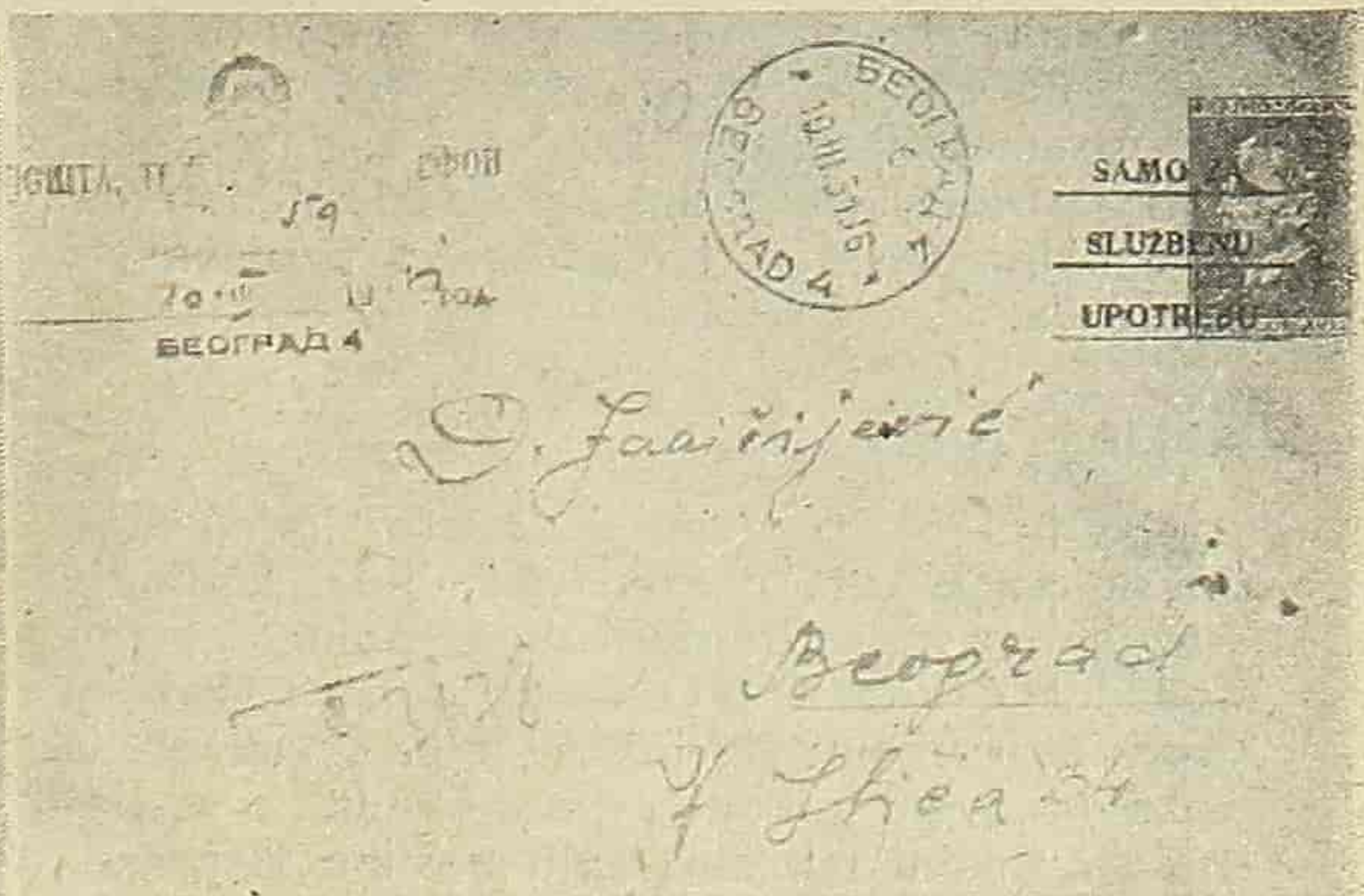
КОВЕРТА СА ДВЕМА ВРЕДНОСИМ ОЗНАКАМА

Наш члан Миливој Циврић из Ст. Сивца (Бачка) послао нам је на приказ једну интересантну коверту за унутрашњи саобраћај са вредносном ознаком сликом Маршала Тита, без другог текста. На овој се коверти, поред редовне вредносне ознаке у горњем десном углу, налази у доњем

су отштампане на многоструко превијеном, тако рећи изгужваном, папиру.

На обема су вредносне ознаке и упутни капку правилно отштампани, док су линије за адресу и пароле испреламане и испреметане.

На једној су горња кратка и по један део (десни) од адресних линија правилно отштампани; други пак делови адресних

левом углу још једном двоструко отштампана иста вредносна ознака у изврнутом положају према првој.

КОВЕРТЕ СА ТЕКСТОМ НА МНОГОСТРУКО ПРЕВИЈЕНОМ ПАПИРУ

Наш члан Милош Поповић из Бање Ковиљаче послао нам је на приказ две коверте за унутрашњи саобраћај бр. 7А, — са вредносном ознаком индустрије и са паролом на задњој страни коверте, — које

линија (леви), линије за ознаку места и парола отштампани су на превијеним деловима, и то двоструко: један пут у блеђој боји, а други пут у нормалној боји, померен према првом на ниже код адресних линија, односно на више код пароле.

На другој коверти папир је био много више изгужван. На одређеним местима нема ниједне адресне линије нити ма и најмањег дела од њих, већ се, испреламане, налазе при дну адресне стране и на полеђини коверте; од пароле види се само један мали део. А.

КОВЕРТЕ ЗА СЛУЖБЕНУ УПОТРЕБУ

За своје потребе издало је Министарство пошта једну нову врсту коверата, израђених од коверата за унутрашњи саобраћај, која ће у филателистичким збиркама отворити нову групу целина под именом коверата за службену употребу. Пошто већ има различитих коверата за унутрашњи саобраћај, вероватно је да ће и ових нових коверата бити више типова. Издату коверту каталогизујемо:

1) Коверта за унутрашњи саобраћај бр. 27 б. са новим претиском у 3 реда преко вредносне ознаке, у црној боји: »SAMO ZA / SLUŽBENU / UPOTREBU«.

Све су речи у претиску подвучене непрекидним цртама. Ова је коверта у саобраћају од фебруара 1951 г. — Позната је коверта са јаче помереном вредносном ознаком.

Б. Н.

НОВЕ ПОШТАНСКЕ И ТЕЛЕГРАФСКЕ УПУТНИЦЕ

„Политика“ од 17. марта 1951 доноси notiцу: „Првог априла ове године пуштају се у промет нове поштанске и телеграфске упутнице од једног динара. Поштанске и телеграфске упутнице које су сада у промету важиће до 31 марта 1951 године закључно.“

Нове МАРКЕ

ALBANIJA

1) Почетком јануара 1951. пуштена је у теčaj nova serija od 6 maraka za vazдушnu poštu, sa slikama raznih peisaža, iznad kojih lete avioni: 50 qind. siva (varoš), 1 lek ljubičasto-smeđa (brda), 2 l. plava (pristanište), 5 l. zelena (varoš), 10 l. plava (brda) i 20 l. ljubičasta (pristanište).

2) Почетком Јануара 1951. издата је серија spomen-maraka sa slikama raznih albanskih patriota, 5 vrednosti: 2 l. zeleno-crna, 2.50 l. ljubičasta, 4 l. cinober, 5 l. plava i 8 l. smeđa.

ALŽIR

11. I. 1951. пуштена је у теčaj jedna marka sa doplatkom u korist komiteta, kome je stavljeno u dužnost podizanje spomenika pukovniku Colonna d'Ornano, palom 1941 g. pred Murzukom: 15+5 fr. crna i mrka, sa pukovnikovom slikom s leve strane, a sa desne sa slikom muzeja lepih veština i spomenika slobodne Francuske.

ANGOLA

Krajem decembra 1950. издата је jedna serija maraka za redovne potrebe sa slikama ptica, čija su naučna imena označena na svakoj slici. Ovo je jedna od najlepših serija maraka; sastoji se iz 24 vrednosti: 5 cent plava, siva i crvena; 10 s. plava, ljubičasta i smeđa; 15 s. crvenkasta, smeđa i crvena; 20 s. žuta, zelena i smeđa; 50 s. plava, crna i smeđa; 1 angolar biserno i crno-smeđa; 1.50 a. smeđa i siva; 2 a. žuta, smeđa i crvena; 2.50 a. plava, smeđa i crvena; 3 a. žuta, ze-

lena i siva; 3.50 a. biserno-siva, smeđa i siva; 4 a. lilasta, smeđa i žuta; 4.50 a. ljubičasto i sivo-crna; 5 a. zelena, smeđa i plava, zelena i smeđa; 7 a. nerandžasta, smeđa i žuta; 10 a. lilasta, smeđa i plava; 12,50 a. zelena, smeđa i plava; 15 a. zelena, smeđa i siva; 20 a. ružičasta, smeđa i žuta; 25 a. lilasta i smeđa; 30 a. ružičasta, smeđa, žuta i crvena; 50 a. zelena, smeđa i crvena.

ANTIGVA

16. II. 1951., u spomen osvećenja (1948. g.) univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su 2 marke sa natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIES«: 3 cent. smeđa i crna (koleški grb) i 12 s. ljubičasta i crna (sa slikom princeze Alise).

BARBADOS

16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadno-indiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su 2 marke sa pisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIES«: 3 cents zelena i smeđa (sa grbom univerziteta) i 12 s. sepija i plava (sa princezinom slikom).

BELGIJA

20. XII. 1950. пуштена је у теčaj dobrotvorna serija maraka sa doplatkom u korist antituberkulozne akcije, sa slikama cveća i sanatorijuma, ca crvenim dvostrukim lorenskim krstom, izdato je 7 vrednosti: 20+5 cent. crvena i zelena (sa slikom nekog cveća); 65+10 s. smeđa i zelena (sa slikom cveća); 90+10 s. zelena i crvena (sa slikom cve-

ća); 1.20 fr. + 30 s. plava i zelena (cveće); 1.75 fr. + 25 s. crvena (sijselski sanatorijum); 4+2 fr. plava (sanatorijum u Žošu); 8+4 fr. zelena (sanatorijum u Tombeku).

BRAZILIJA

Krajem decembra 1950. u Pernambuku je osvećena nova poštanska palata, pa je tom prilikom izdata jedna spomen marka sa slikom nove palate: 1.20 sg. crvena.

BUGARSKA

1) 1. XII. 1950. izdate su 4 nove dopunske vrednosti za seriju u tečaju: 9 l. sivo-maslinasta (traktor); 10 l. lilasto-smeđa (fabrika); 15 l. crvena i 20 l. plava sa slikom radnice.

2) 10. XII. 1950. puštena je u tečaj jedna serija propagandnih maraka u spomen maršala Tolbuhina; sastoji se iz 2 marke: 4 l. ljubičasto-crvena, sa Tolbuhinovima portretom i 20 l. plava sa slikom dočeka Tolbuhina u nekom mestu Bugarske.

3) 31. XII. 1950. puštena je u prodaju marka za redovne potrebe od 50 st. u promenjenoj boji — crvena mesto nerandžaste.

VENECUELA

1. XII. 1950. pojavila se nova serija spomen-maraka, o 450-godišnjici otkrića Maraka-ibi-jezera od Alonza de Hojeda. Sve su marke sa istom stiliziranom kartom Veneceule i slikom A. de Hojeda:

a) za redovnu poštu, sa natpisom »CORREOS« 5 cent. plava, 10 s. crvena, 15 s. škripljasta, 20 s. ultramarinska i 1 bol. zelena.

b) za vazдушnu poštu, sa natpisom »CORREO AEREO«: 5 s. smeđa, 10 s. crvena, 15 s. smeđe-siva, 25 s. ljubičasta, 30 s. nerandžasta i 1 bol. zelena.

VIRDŽINISKO OSTRVLJE

1) 15. I. 1951. izdata je serija maraka u spomen osnivanja zakonodavnog saveta; sastoji se iz 4 vrednosti sa istom slikom — kartom ostrvlja i slikom Đorđa VI. u medaljonu: 6 s. žuta, 12 s. ljubičasto-crvena, 24 s. mrko-crna i 1.20 dol. karminasta.

2) 16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadnoindiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su 2 marke sa natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIES«: 3 s. mrka i crna (sa grbom univerziteta) i 12 s. ljubičasta i crna (sa princezinom slikom).

GVINEJA ŠP.

1. XII. 1950. izišla je i za ovu godinu serija dobrotvornih maraka sa doplatkom u korist dece; 3 vrednosti sa istom alegor. slikom: 50+10 cent. jasno-plava; 1 pes. + 25 s. tamno-zelena i 6.50+1.65 pes. nerandžasta.

GRENADA

1) 8. I. 1951. izdata je serija maraka za redovne potrebe: a) sa slikom Đorđa VI.: $1\frac{1}{2}$ cent. mrka i crna; 1 c. zelena i crna; 2 s. sepija i crna; 3 s. ružičasta i crna; 4. s. nerandžasta i crna; 5 s. ljubičasta i crna; 6 s. zelena i crna; 7. plava i crna i 12 s. ljubičasta i crna; — b) sa slikom grba i sa kraljevim inicijalima i sa krunom, manji format: 25 s. smeđa i crna; 50 s. plava i crna; $1\frac{1}{2}$ dolar žuta i crna; — c) ista kao b), samo većeg formata: $2\frac{1}{2}$ dol. ružičasta i plava.

2) 16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadno-indiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su 2 marke sa natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIES«: 3 s. crvena i crna (sa grbom univerziteta) i 6 s. maslinasta i crna (sa princezinom slikom).

GUJANA BRIT.

16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadno-indiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su 2 marke sa natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIE«: 3. crvena i crna (sa slikom princeze Alise).

DANSKA

1) 8. 1951., izdate su 2 marke za redovne potrebe, sa slikom Frederika IX.: 35 öre zeleno-crna i 55 öre smeđe-crna.

2) 26. II. 1951. izdate su 2 marke u spomen 250-godišnjice danske Pomorske Škole; sa istom slikom na obema markama — karavelom: 25 öre crvena i 50 öre plava.

DOMINIKA

16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadno-indiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su 2 marke sa natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIE«: 3. ljubičasta i zelena (sa slikom univerzitetskog grba) i 12 s. crvena i zelena (sa slikom princeze Alise).

EGIPAT

27. XII. 1950., za vreme kongresa geologa u Kairu, izdata je serija spomen-maraka od 3 vrednosti: 10 mil. ljubičasta i smeđa (pustinja i slike Faruka I i Fuada I u medaljonima); 22 mil. crvenkasto-ljubičasta i zelena (Fuadov univerzitet i slika Fuada i u ovalnom medaljonu) i 30 mil. crvena i zelena (gloбус i slika Ismail-paše).

ETIOPIJA

1. I. 1951. puštena je u tečaj nova serija maraka u spomen puštanja u saobraćaj mosta u Abadiji preko Nila, sa slikom istom na svima markama — most i slika Haile Selasija u

ovalnom medaljonu; 6 vrednosti: 5 cent. zelena i smeđa; 10 s. smeđe-crvena i crna; 15 s. plava i crveno-smeđa; 30 s. siva i ljubičasta i zelena.

IZRAEL

Početak januara 1951. izdata je serija službenih maraka, sa slikama redovnih poštanskih maraka sa raznim novcem, sa jevrejskim pretiskom; 4 vrednosti: 5 prut. ljubičasta, 15 pr. lilasta, 30 pr. plava i 40 pr. smeđa.

INDIJA

U toku januara 1951. puštena je u tečaj jedna spomen marka o stogodišnjici postojanja geološkog instituta, sa slikom preistorijskih slonova: 2 an. crvena i crna.

INDIJA PORTUG.

Početak februara 1951., povodom proslave svete godine 1950, izdata je serija od 8 maraka sa slikom zvona i goluba na svima sem na 3 reis i 2 tanga, na kojima je anđeo sa svetnjakom: 1 real ružičasta, 2 r. zelena, 3 r. lilasto-smeđa, 6 r. siva, 9 r. blede-crvena, 1 tanga plavo-ljubičasta, 2 t. žuta i 3 t. smeđe-siva.

IRAN

Krajem decembra 1950. puštena je u tečaj serija maraka za spomen oslobođenja iranskog dela Azerbejdžana; 6 vrednosti: 50+25 din. smeđa (alegor. slika); 1 real + 50 d. ljubičasta (defile vojske); 1.50+75 d. crvena i zelena (alegor. slika); 2.50+1.25 r. plava (šahova slika); 3+1.50 r. ljubičasta (konjica); 10+5 r. smeđa (karta Irana i šahova slika u ovalnom medaljonu).

JAMAJKA

16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadno-indiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su 2 marke sa natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIE«: 2 d. smeđa i crna (sa grbom univerziteta); 6 d. ljubičasto-crna i siva (sa slikom princeze Alise).

JAPAN

Pri kraju decembra 1950. izdata je jedna propagandna marka u čast mladeži: 2 yen. crvena sa slikom devojčice i zeca.

KANADA

1. II. 1951. stavljene su u tečaj 2 marke sa slikom ribolova u Kanadi:

a) za redovne potrebe: 1 dolar plava.

b) za službenu poštu, upotrebljena marka pod a) sa pretiskom slova »G«: 1 d. plava.

KOLUMBIJA

1) 27. XI. 1950. izdata je jedna spomen marka u čast Antonija Baraje (1768—1816), jednog od heroja za nezavisnost i savremenika Simona Bolivara: 2 cent. crvena, sa slikom slavljenika.

2) 28. XII. 1950. puštena je u tečaj jedna serija propagandnih maraka za poljoprivredu, sa istom slikom na svima markama; sastoji se iz 3 marke iste vrednosti: 5 cent. plava, 5 s. zelena i 5 s. crvena.

3) U januaru 1951. puštene su u tečaj 2 marke za redovne potrebe: 5 pez. zelena (sa crbom Bogote) i 10 pez. crvena (sa grbom Kolumbije).

KOREJA JUŽNA

20. XI. 1950 izdata je serija maraka za uspomenu na oslobođenje Koreje; 3 vrednosti: 100 vena žuto-zelena (sa slikom zastave razvijene na Belim Planinama); 100 v. tirkizno-plava (sa slikom predsednika Singmana Ri); 200 v. tamno-zelena (sa slikom karte Koreje na štitu, između grba Južne Koreje i Ujedinjenih Naroda).

KUBA

1. XII. 1950. puštena je u tečaj serija maraka sa obaveznom dopunskom taksom u korist borbe tuberkuloze do 31. I. 1951: 1 cent. crvena, sa alegor. slikom.

LEVARDSKO OSTRVLJE

16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadno-indiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su 2 marke sa natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIE«: 3 cent. crna i nerandžasta (univerzitet-ski grb) i 12 c. crvenkasta i ljubičasta (sa slikom princeze Alise).

LIBAN

U početku januara 1951. izdat je jedan blok za uspomenu na 75-godišnjicu Svetskog pošt. Saveza, na kome je sjedinjeno 5 maraka izdatih u istom cilju 1949. godine za redovnu i vazдушnu poštu; marke su nezupčane; natpisi oko maraka na francuskom i arapskom »REPUBLIQUE LIBANAISE / 75e ANNIVERSAIRE DE L'U. P. U. / PRIX: 150 P«; unete su slike maraka 5 p. (u vrhu), 12,50 p. i 7,50 p. (u drugom redu), 50 p. i 25 p. (u trešem redu); prve tri slike su za redovnu, a poslednje dve za vazдушnu poštu.

MAĐARSKA

1) 10. XII. 1950. izdata je serija spomen-maraka o stogodišnjici od smrti Jozefa Bema (1794—1850); tri vrednosti sa istom slikom — generala Bema i jedne scene iz rata: 40 fil. smeđa, 60 fil. crvena i 1 for. plava.

2) Istoga dana izdat je i jedan blok sa istom slikom kao pod a), sa natpisom dodati u gornjem levom uglu marke »LÉGI POSTA« (= vazдушna pošta) i na rubu bloka oko marke »XXIII. BÉLYEGNAP 1950 (dole) 25 ÉVES A M. BÉLYEGGYÜJTŐ EGYESÜLETEK ORSZ. SZÖVETSÉGE o 5 ÉVES A (gore) / MUNKÁS BÉLYEGGYÜJTŐK KÖZPONTJA (desno)«. Veličina bloka 93×78 m. m.; 2 for. ljubičasta.

3) Od početka decembra 1950. puštena je u upotrebu jedna dopunska vrednost portomaraka u tečaju: 50 fil. ružičasto-lilasta.

MAKAO

1) Od decembra 1950. nekoliko frankomaraka iz serije u tečaju izdato je u promenjenim bojama: 1 avo ljubičasta mesto smeđe (rezidencija Uma); 2 a. smeđa mesto smeđe-karminaste (tvrđava Mont); 3 a. nerandžasta mesto ljubičaste (izgled Makao-a); 8 a. siva mesto crvene (zaliv Praja Grande); 10 a. smeđa mesto lilaste (trg Leal Sanado); 30 a. plava mesto škrljaste (centralna avnija) i 50 a. maslinasta mesto smeđe (karavela).

2) Početkom januara 1951. puštene su u tečaj 3 marke za redovne potrebe, sa istom slikom na svima markama — dragon i grb: 1 a. smeđa/žučkasta; 2 a. tamno-zelena/otvoreno-zelena; 10 a. ružičasta/otvoreno-zelena.

MAROKO ŠP.

30. XII. 1950. izdata je serija novih maraka za redovne potrebe: 5 cent. zelena i maslinasta (lov); 10 c. crvena i zelena (lovci); 50 c. zelena i crna (lov); 1 pez. plava i žuta (lovci); 5 pez. plava i siva (ribari) i 10 pez. zelena i smeđa (urođenički brod).

MEKSIKO

U toku januara 1951. izdato je nekoliko novih vrednosti iz serija u tečaju:

a) za redovne potrebe, sa natpisom »CORREOS MEXICO«: 3 cent. plava (pogled na Nuevo Leon) i 5 pez. plava i zelena (grb Kampeša);

b) za pisma od pošte osigurana, sa natpisom »SEGURO POSTAL«: 1 pez. zelena.

c) za pakete, sa natpisom »SOBRE CUOSTA PARA BUELTOS POSTALES«: 20 c. plava (moderna lokomotiva). — Ova je marka prva iz nove serije za poštanske pakete.

NEMAČKA ZAPADNA

10. I. 1951. izdate su 3 vrednosti iz nove serije maraka za redovne potrebe, sa istom slikom na svima markama (poštanska rog i brojčana oznaka vrednosti iznad njega): 4 pf. smeđa, 10 pf. zelena i 20 pf. crvena.

NEMAČKA ISTOČNA

1) 3. I. 1951. puštena je u tečaj jedna marka sa slikom Vilhelma Pika (u čast njegove 75-godišnjice: 5 m. plava.

2) Početkom februara 1951., prilikom zimskih igara u Oberhofu, izdate su 2 prigodne marke: 12 pf. plava (sankanje) i 24 pf. crvena (skok na skijama).

NIKARAGUA

Pri kraju novembra 1950. izdata je serija maraka u spomen 75-godišnjice Svetskog pošt. saveza:

a) za redovne potrebe: 20 cent. crna i crvena (slika Rolanda Hila); 25 c. crna i zelena (H. von Stefan); 75 c. crna i plava (spomenik Svetskog Pošt. saveza); 80 c. crna i zelena (medalja Svetskog Pošt. saveza 1947) i 4 cord. crna i plava (medalja Svet. pošt. saveza 1947 naličje). — Sve su ove marke formata uspravnog pravougaonika.

b) za vazдушnu poštu: sve su formata većeg položenog pravougaonika: 16 c. crna i ljubičasta (R. Hil); 20 c. crna i nerandžasta (H. fon Stefan); 25 c. crna i siva (zgrada Sv. p. saveza); 30 c. crna i ljubičasta (Međunarodni biro); 30 c. crna i zelena (spomenik Sv. p. saveza); 1,10 cord. crna i smeđa (medalja Sv. p. saveza 1947); 2,14 cord. crna i zelena (naličje medalje Sv. p. saveza 1947).

c) službene marke za vazдушnu poštu, formata malog položenog pravougaonika: 5 c. crna i ljubičasta (R. Hil); 10 c. crna i zelena (H. fon Stefan); 25 c. crna i ljubičasta (palata Sv. p. saveza); 50 c. crna i smeđa (Međunarodni biro); 1 cord. crna i plava (spomenik Sv. pošt. saveza); 2,60 cord. crna i siva (naličje medalje Sv. p. saveza 1947).

d) Blokovi od svih maraka pod a), po 4 marke iste vrednosti, iste boje kao na posebnim markama pod a) na svakom bloku; svega 5 blokova.

e) Blokovi od svih maraka pod b), sa 4 marke u sredini bloka, istih vrednosti; iste su i boje kao kod maraka pod b); svega 7 blokova.

f) Blokovi od svih maraka pod c), po 4 marke u sredini bloka, iste vrednosti; iste su i boje kao kod maraka pod c); svega 6 blokova.

NORVEŠKA

1) 20. XII. 1950. izdate su tri nove marke za redovne potrebe: 10 öre sivo-plava i 15 öre zelena, obe sa slikom poštanskog roga i brojčane vrednosti u njemu; 25 öre crvena sa slikom Hakona VII.

2) 25. I. 1951., o stogodišnjici rođenja pisca Arne Garborga (1851—1924), koji je u književnost uveo novo-norveški jezik, kojim su govorili u XIX. veku seljaci. Na markama pada u oči naziv države NOREG, koji je u čast slavljenika upotrebljen na mesto NORGE. Ima 3 vrednosti sa istom slavljenikovom slikom: 25 öre crvena, 45 öre plava i 80 öre smeđa.

3) 10. II. 1951. puštene su u tečaj još i ove vrednosti sa kraljevom slikom: 30 öre siva, 35 öre smeđe-crvena, 45 öre plava, 50 öre smeđe-maslinasta i 55 öre žuta.

POLJSKA

1) Krajem oktobra 1950. izdate su 3 por-to-marke sa slikom poljskog orla na svima markama; sve u crvenoj boji: 5, 20 i 100 zloti.

2) 10. XII. 1950., o stogodišnjici rođenja generala Jozefa Bema, izdata je jedna spomen marka velikog formata sa Bemovom slikom i sa slikom neke bitke: 45 gr. plava.

3) 16. XII. 1950. izdata je jedna marka za prinudnu taksu u unutrašnjoj službi u korist rekonstrukcije Varšave, sa slikom radnika: 15 gr. zelena.

4) 16. XII. 1950. izdato je nekoliko maraka u novoj moneti u zlatu, sa slikom predsednika Bol. Bjeruta: 5 gr. ljubičasto-siva, 10 gr. tamno-zelena, 15 gr. otvoreno-zelena, 25 gr. smeđa, 30 gr. crvena, 40 gr. nerandžasta, 45 gr. plava i 75 gr. smeđa.

RIJU-KIJU

12. II. 1951., o otvaranju univerziteta u Showa Castle, puštena je u tečaj jedna marka od 3 yen. smeđa sa slikom univerziteta.

RUMUNIJA

28. I. 1951., prilikom zimskih igara svet-skih univerzitaraca u Rumuniji, izdata je prigodna serija maraka od 5 vrednosti: 4 l. mrka (skok u skijanju); 5 l. nerandžasta (klizanje na ledu); 11 l. plava (trkanje na skijama); 20 l. žuto-smeđa (hokej na ledu) i 32 l. zelena (sankanje).

RUSIJA

1) 20. XI. 1950., o 75 godišnjici predsednika Kalinjina, izdata je serija spomen-maraka

kop. plava/ružičasta (berba pamuka); 40 kop. crvena/plava (vladina palata) i 1 r. crna/žuta sa slikom G. M. Sundukijana.

3) 4. XII. 1950., za proslavu 33. godine revolucije, izdata je jedna marka sa slikom Kremlja: 1 r. zelena, crvena i smeđa.

4) 2. XII. 1950. izdata je jedna serija propagandnih maraka sa slikama budućih velikih građevina (projektovanih administrativnih i stanbenih zgrada i oblakodera od 26—32 sprata: 1 r. smeđe-crvena (stanbena zgrada na Koteljničeskom keju); 1 r. siva (administrativna i stanbena zgrada na Crvenoj kapiji); 1 r. smeđa (stanbena zgrada na trgu Revolucije); 1 r. zelena (univerzitet na 26 spratova); 1 r. plava (hotel na Kalančevskom trgu); 1 r. crna (hotel i stanbena zgrada na Dragominskom keju); 1 r. nerandžasta (administrativna zgrada na 32 sprata) i 1 r. zelena (administrativna zgrada na trgu Smolenskom).

5) 6. XII. 1950., o 50-godišnjici od smrti slikara I. K. Ajvazovskog, izdate su 3 spomen marke: 40 kop. smeđa, plava, crvena i crna (Crno more); 50 kop. smeđa, plava, žuta i crvena (uzburkano more); 1 r. plava, smeđa i crvena (slika Ajvazovskog).

6) 23. XII. 1950., o 50-godišnjici od osnivanja sovjetske štampe, izdate su 2 spomen marke: 40 kop. crna i crvena (zastave i dnevni »Iskra« i »Pravda«) i 1 r. smeđa i crvena (Lenjin i Staljin i dnevni »Iskra« i »Pravda«).

7) 27. XII. 1950., o 125 godišnjici revolucije od decembra 1825, izdata je jedna spomen marka sa slikom Senatskog trga i sa slikama Rileva, Kakovskog, Peltena, Apostola i Rjumina; 1 r. smeđa/žuta.

8) 27. XII. 1950. izdata je jedna serija maraka za proslavu 30-godišnjice sovjetske re-

sa slavljenikovom slikom: 40 kop. zelena, 1 r. smeđa i 5 r. ljubičasta.

2) 29. XI. 1950., o 30-godišnjici nezavisnosti Jermenije, izdate su 3 spomen-marke: 20

publike Kazakstana na Kaspiksom jezeru; sa-stoji se iz 2 marke: 40 kop. mrka/plava (zgra-da sovjeta Kazakstana u Alma-Ata); 1 r. sme-đa/žuta (opera u Alma-Ata).

9) Prvih dana januara 1951. izdata je o 25-godišnjici Lenjinove smrti serija spomen-maraka: 40 kop. zelena, žuta i crna; 1 r. smeđa, plava i crvena, — sa slikama Lenjinovim u raznim prilikama.

10) 10. I. 1951. izdata je jedna propagandna marka u čast Albanije: 40 kop. zelena (sa izgledom Tirane).

11) 15. I. 1951. dobila je i Bugarska 3 marke: 25 kop. siva/plava (doček sovjetskih trupa u Sofiji); 40 kop. nerandžasta/žuta (Sofija) i 60 kop. crna/ružičasta (spomenik Crv. armiji u Sofiji).

SAN MARINO

1) Krajem decembra 1950. puštene su u tečaj dve nove marke za hitnu poštu: 60 lira crvena (brdo Titan) i 80 l. plava (sa slikom pegaza).

2) 31. I. 1951. izdata je još jedna marka za vazdušnu poštu iz serije za proslavu 75-godišnjice Svetskog pošt. saveza, sa slikom kao i ranije marke: 300 l. ljubičasta i žuto-smeđa (poštanski dilijanans).

SARSKA OBLAST

Izdata je jedna nova marka za redovne potrebe — kao dopunska vrednost serije u tečaju: 8 f. zeleno-maslinasta (sa simbolima P. T. T.).

SV. VINCENT

16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadno-indiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara princeze Alise, izdate su 2 marke sa natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIE«: 3 cent. crvena i zelena (univerzitetski grb); 12 c. ružičasta a crna (slika princeze Alise).

SV. KRISTOF I NEVIS

16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadno-indiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su dve marke sa natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST

INDIE«: 3 c. nerandžasta i crna (grb univerziteta); 12 c. ružičasta i zelena (slika princeze Alise).

SV. LUCIJA

16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadno-indiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su 2 marke sa

natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIE«: 3 c. crvena i zelena (grb univerziteta) i 12 c. ružičasta i crna (princezina slika).

SIRIJA

5. I. 1951. izdata je jedna nova vrednost kao dopuna serije maraka u tečaju: 10 pij. ljubičasta.

TANGER (ŠP.)

Izdate su dopunske vrednosti za vazdušnu poštu: 20 cent. tamno-lilasta i 1 pez. ljubičasta — obe sa avionom iznad Tangera.

TRINITE

16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadno-indiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su 2 marke sa natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIE«: 3 c. smeđa i zelena (grb univerziteta) i 12 c. ljubičasta i crna (princezina slika).

TUNIS

1) 26. XII. 1950. izdata je jedna nova marka za redovne potrebe: 15 f. karminasto-crvena, sa slikom jednog reljefa u kamenu iz muzeja u Kartagu.

2) 20. I. 1951. puštena je u tečaj nova marka za vazdušnu poštu od 200 fr. plava/crno-plava sa slikom orla u letu.

TURSKA

Puštene su u tečaj nove marke za redovne potrebe sa starim slikama Ataturka: 10 par. smeđa, 20 p. zelena, 2 kur. žuto-smeđa, 5 kur. plava, 15 kur. ljubičasta, 30 kur. ružičasta, 100 kur. čokoladasta i 200 kur. ljubičasta.

FILIPINI

10. I. 1951. izašla je nova serija maraka sa novim crtežom grba: 5 cent. svezasta, 6 c. siva i 18 c. plava — sve sa grbom grada Manile.

FRANCUSKA

22. I. 1951. izdata je jedna nova propagandna marka sa slikom zamka u Fontenble-u: 12 fr. crna.

HONDURAS BRIT.

16. II. 1951., u spomen osvećenja zapadno-indiskog univerziteta i instalacije, kao kancelara, princeze Alise, izdate su 2 marke sa natpisom »UNIVERSITY COLLEGE OF WEST INDIE«: 3 cent. smeđa i ljubičasta (grb univerziteta) i 10 cent. smeđa i zelena (slika princeze Alise).

ČEHOSLOVAČKA

20. I. 1951. ugledale su svet samo dve vrednosti serije dopunskih maraka u tečaju: 5 goluba: 2 kč. plava i 3 kč. crvena.

ČILE

Od XI. 1950 izdata je jedna dopunska vrednost serije službenih maraka u tečaju: 5 pez. zatvoreno-zelena, izrađena od marke iz 1942. godine sa prefiskom »OFICIAL«.

ŠPANIJA

22. XII. 1950. puštena je u tečaj serija maraka za antituberkuloznu akciju:

a) Dve marke za obaveznu nadoplatu takse; bez vrednosti za samostalno frankovanje; sa istom slikom za obe vrednosti — žitni klas i sveća: 5 c. ljubičasta i crvena (za poštanske karte) i 10 c. zelena i crvena (za pisma);

b) Dobrotvorna marka sa doplatkom; sa istom slikom kao pod a): 50+10 c. smeđa i crvena;

c) Marka za obaveznu nadoplatu za vazdušnu poštu, sa slikom goluba: 25 cent. plava i crvena.

Upotreba ovih maraka obavezna je u unutrašnjoj službi od 22. XII. 1950. do 2. I. 1951.

FILATELISTIČKE IZLOŽBE U SVETU

NORVEŠKA

Najstarija filatelistička organizacija u skandinavskim državama »Filatelistički klub« u Oslu slavi ove godine 75-godišnjicu svoga opstanka. Za proslavu toga retkog jubileja priprema klub, za vreme od 25. VIII. do 2. IX. 1951. izložbu maraka pod pokroviteljstvom norveškog kralja Hakona. Izložbeni program šalje na zahtev Inž. E. Rathje. Godthaabsvaenge 14, F. Oslo (Norge).

EGIPAT

Međunarodna izložba maraka u Kairu, planirana za jesen ove godine, odgođena je na neizvesno vreme.

FRANCUSKA

Francuski poštanski muzej u Parizu priredio je u decembru 1950. smotru maraka »Crveni krst i pošta«, pa je za vreme smotre bio u upotrebi specijalan prigodni žig.

ŠVAJCARSKA

Kao što smo već javili u prošlom broju u Cape Townu održaće se u aprilu 1952. međunarodna filatelistička izložba. Osim šampionskog izložka trouglova Rta Dobre Nade i onog koji prikazuje 300-godišnjicu poštarsva u Južnoj Africi biće naročita pažnja posvećena izlošcima maraka Velike Britanije, Holandije, Francuske i Nemačke, dakle država, ko-

je su najviše doprinele kolonizaciji i razvitku Južne Afrike. Filatelistička izložba biće deo opšte proslave 300-godišnjice iskrcavanja holandskog moreplovca Van Riebecka u J. Africi, koji je tamo uredio prve kolonije. Očekuje se posebno izdanje maraka u korist Južno-Afričkih olimpijskih igara, koje će biti održane za vreme proslave. Izložbu će pripremiti Filat. klub u Cape Townu u ime Filat. federacije J. Afrike u Johannesburgu, u koju je učlanjeno 18 filatelističkih društava.

JUŽNO-AFRIČKA UNIJA

Od 29. IX. do 7. X. održaće se u Lucernu nacionalna izložba maraka »LUNABA«, za koju se vrše velike pripreme.

PROGRAM MEĐUNARODNIH IZLOŽBI MARAKA

Prema zaključku glavnog odbora Međunarodne federacije filatelističkih saveza (F. I. P.) održaće se narednih godina, pod pokroviteljstvom Federacije sledeće međunarodne izložbe maraka, u glavnom povodom stogodišnjica prvih maraka odnosnih država: 1952. godine u Monaku, Luksemburgu i Holandiji, 1953. u Mađarskoj i Portugaliji, 1954. u Izraelu, 1955. u Norveškoj i Švedskoj, 1956. u Finskoj i Sjed. Am. Državama.

Dr. V. S.

ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ И ЊЕГОВИХ ПОДРУЖНИЦА

СВЕТОЗАРЕВО

Подружница СФС у Светозареву одржала је своју редовну годишњу скупштину 21. јануара 1951. у сали Градског одбора Народног фронта. Скупштину је отворио претседник К. Ђорђевић и прочитао поздравни телеграм С. Ф. Савезу.

У радно претседништво изабрани су Р. Шрамек и Свет. Матић, а за овераче записника М. Томић и Д. Јовановић.

Секретар подружнице М. Видојевић прочитао је извештај о раду Управног одбора за 1950 годину. У уводу осврнуо се на унутрашњу борбу наших народа за извршење нашег привредног плана, као и на спољно-политичку ситуацију, у којој наша земља игра видну улогу у борби за остварење и одржање мира. Износи затим, како наше марке посведочавају успехе у борби наше привредне изградње пред целим светом, а нарочито пред милионима филателиста, који у емисијама наших пригодних марака најбоље могу видети доба изградње, као и остали наш напредак у свим правцима.

Одржана су 23 састанка, на којима су давана упутства у филателију, вршена размена и деоба следовања марака.

После прочитаних извештаја благајника, Надзорног одбора и Суда части отворена је дискусија, у којој је узело учешћа више чланова указујући на недостатке и објективно подвлачећи постигнуте успехе.

У нови Управни одбор изабрани су: за претседника Рудолф Шрамек, в. књиговођа ГНО, за секретара Светозар Матић, пом. повереника за финансије ГНО, за благајника Драгомир Томић, комерц. ГНО, за руководиоца размене марака Илија Резнеровић, чин. Среског суда, за руководиоца омлад. секције Перисав Црнковић, комерц. директор творнице саламе „Јухор“, за чланове управе: Никола Ђорђевић, јавни тужилац; Ђорђе Павићевић, дир. Нар. апотеке и Владимир Чехов, пенз. проф. — У Надзорни одбор: Младен Ђорђевић, дир. Комуналне банке и Милутин Новаковић, чин. ГНО. — У Суд части: Живко Марушић, чин. Нар. банке; Коста Ђорђевић, пенз. и Љубинка Стојановић, чин. СНО.

Делегати за годишњу скупштину Савеза: Светозар Матић и Коста Ђорђевић.

Адреса за преписку са подружницом: Светозар Матић, ул. Славке Ђорђевић бр. 11.

СОМБОР

Подружница је одржала своју III редовну годишњу скупштину 21. јануара 1951. у просторијама Подружнице, Војвођанска ул. бр. 15.

Пошто је извршено отварање скупштине, предложен и примљен дневни ред, изабрани су у радно претседништво инж. Н. Петровић, Жиха Чаба и Оскар Валиент.

Секретар К. Бранков поднео је годишњи извештај о раду подружнице, па пошто су поднели извештаје благајник, Надзорни одбор и Суд части, отворена је дискусија, у којој је узело учешћа неколико чланова, који су ставили своје примедбе на рад Управног одбора и предлоге за рад новог одбора. Усвојен је предлог инж. Петровића да се изради графикон са именима чланова и означањем шта ко скупља, као и графикон о посећивању чланова. Такође је указано на неприступачност старих чланова, који се резервисано држе према новим члановима не дајући им потребна упутства и савете за филателистички спорт.

У нову управу изабрани су тајним гласањем: за претседника Коста Бранков, за подпретседника инж. Ненад Петровић, за секретара Антун Стели, за зам. секретара Жиха Чаба, за благајника Јован Перци, за поделу марака Ладислав Ковач, за књижничара Андр. Гужвањ, за руководиоца омладине Ладислав Хофман, за чланове управе Људевит Јакоб и Магда Вучковић; — у Надзорни одбор: Оливер Хорват, Карло Лањи и Клара Бозоки; — у Суд части: Стипан Витковић, Ненад Јосић и Карло Мајер.

Адреса: Коста Бранков, ул. 21 октобар бр. 16.

СУБОТИЦА

Подружница СФС одржала је своју редовну годишњу скупштину 21. I. 1951.

Скупштину је отворио претседник Др. Стипан Човић, поздравио делегата Савеза А. Старог и предложио у радно претседништво: А. Шарчевића, Е. Вајс и Ст. Скалин, за записничара Ст. Матијевића и за овераче записника Ст. Добо и Мих. Видра. У кандидациону и изборну комисију: Ст. Добо, Др. М. Телч и Л. Фишер.

Извештај о раду Управног одбора поднео је секретар подружнице Ст. Стипић. Из извештаја се види да је у подружницу учлањено 167 редовних чланова и 19 омладинаца. Ревизијом која је вршена месеца

јула од укупног броја 228 брисано је око 20%, те су се филателистички редови прочистили. Рад са омладином није се развијао успешно због недовољно пространих просторија, но ипак је приређена једна омладинска изложба марака. Излагачи су били награђени по једном серијом марака.

После извештаја благајника, Надзорног одбора и Суда части отворена је дискусија по извештајима. Пале су критике на рад управе Подружнице и на рад Савеза.

У нову управу изабрани су: за председника Људевит Вујковић, за подпредседника Стеван Скалин, за секретара Стипан Стипић, за благајника Ладислав Хорват, за књижничара Ернест Ласло, за омлад. руководиоца Ернест Вајс, за чланове Управе: Тома Христић, Др. Карло Ковач, Ладислав Богдан, Др. Стипан Човић и Велимир Ћирковић; — у Надзорни одбор: Др. Матија Брук, Никола Ујхази и Бела Копиловић; — у Суд части: Аница Хорвацки, Др. Андрија Тиса и Андрија Халаши. — Делегати за скупштину Савеза: Људевит Вујковић и Стипан Стипић.

За почасног члана једногласно је изабран Лео Вајс, који је филателиста 30 година.

Адреса: Стипан Стипић, Западни уг. 428.

БАЧКА ТОПОЛА

Подружница СФС одржала је редовну годишњу скупштину 21. I. 1951. у просторијама црвеног кутића „Сре-маг“. Присутно је било целокупно чланство. У радно претседништво изабрани су: Јосип Брашњо, Деже Шипош и Иштван Ковач.

Извештаје о раду Управног одбора и благајника поднео је А. Краковски, у име Надзорног одбора Фр. Краковски и од стране Суда части Шандор Торок. По свим извештајима вођена је жива дискусија, у којој је учествовала већина чланова. Изражена је жеља скупљача поништених марака да се т. зв. кључне марке ставе у промет на поштанским шалтерима, како би и они могли доћи до тих марака за своје збирке.

Изабрани су у Управни одбор: за председника Алојз Краковски, за подпредседника Ђуро Немет, за секретара Фрања Краковски, за благајника Деже Шипош, за чланове управе: Антал Рекецки, Јожеф Брашњо, Иштван Ковач, Ђорђе Медаковић и Феликс Фонтањи; — у Надзорни одбор: Јосип Гергељ, Ендре Телеки и Бела Бухвалд; — у Суд части: Др. Фрања Хегедиш, Грозданка Вукелић и Шандор Торок. — Делегати за скупштину Савеза: Алојз Краковски и Др. Фрања Хегедиш.

Адреса: Алојз Краковски. Трг Калварије бр. 9.

ПИРОТ

28. јануара 1951 одржана је оснивачка скупштина подружнице СФС (досадашње повереништво).

Скупштину је отворио Сениша Игњатовић и пошто је изабрано радно претседништво, записничар и два оверача записника, прешло се на читање извештаја о раду досадашњег повереништва, који је у ствари био рад С. Игњатовића, како је констатовано у дискусији и коме има да се захвали за оснивање подружнице у Пироту.

Изабрана управа подружнице конституисала се овако: у Управном одбору: за председника Сениша Игњатовић, за секретара Новак Николић, за благајника Сретен Панчић, за чланове: Добривоје Ранчић, Богдан Нашић, Шандор Варга и Боја Николић; у Надзорном одбору: Григор Станчев, Стратија Станојевић и Исак Јусуфовић; — у Суд части Драги Манић, Никола Петровић и Милена Костић.

Адреса: Сениша Игњатовић. Краљевића Марка бр. 71.

КУЛА

Подружница СФС у Кули одржала је редовну годишњу скупштину 28. јануара 1951 у просторијама Занатлиске задруге у Кули.

Скупштину је отворио потпредседник Киш Јанко и предложио дневни ред. По пријему дневног реда изабрано је радно претседништво: Ковач Јосип, Азански Др. Милорад и Ивануш Јулије, за записничара Ковачевић Ј. Младен, за овераче записника: Немет Јован и Хефлих Матија.

Извештај о раду Управног одбора прочитао је Ковач Александар, за Надзорни одбор Фарбаш Јован, а у име Суда части Др. Кулаи Тибор. Из извештаја се види да Подружница данас има 27 чланова, од којих су 2 омладинца; да се међу омладинцима водила велика пропаганда за филателију и да ће у идућој години организацији и раду омладинске секције посветити већу пажњу. На часопис „Филателисту“ сви чланови су претплаћени.

После дискусије донети су следећи закључци:

- 1) Припреме за изложбу у Загребу;
- 2) Што више пропагирати наше марке у иностранству;
- 3) Омасовљавати филателију у месту и срезу, а нарочито међу омладином;
- 4) У току године да се одржи једна смотра марака;
- 5) Да се одржи више предавања за омладину и почетнике ради упута у филателију.

У нову управу изабрани су: за председника Др. Милорад Азански, судија; за потпредседника Киш Јанко; за секретара Ко-

вач Александар; за благајника Гал Лајош; за руководиоца размене Фарбаш Јован; за чланове управе: Вигхерт Јосип, Ковач Јосип и Немет Јован. — У Надзорни одбор: Хефлих Матија и Ивануш Јулије. — У Суд части: Др. Кулаи Тибор и Ковачевић Младен.

Адреса: Ковач Александар, Ул. Црвене армије бр. 36.

БЕЛА ЦРКВА

Годишња скупштина Подружнице одржана је 28. I. 1951. у њеним просторијама.

Скупштину је отворио претседник Бура Корнел У радно претседништво изабран је за претседника Хуњар Емил, за записничара Фишер Јован, а за овераче записника Косина Рајнхард и Фишер Ана. — Секретар Фишер Јован прочитао је извештај о раду у протеклој години; извештај Надзорног одбора прочитала је Деме Јозефина, а за Суд части Косина Рајншард.

Успешно су извршени следећи задаци: резивија чланства, организовање Управног одбора и пријем нових чланова; одржано је 5 предавања и једна лутрија у очи Нове Године. Неизвршени су задаци: није одржана предвиђена локална изложба марака из разлога, што за њу нису показали никаквог интересовања старији чланови, који ни на састанке не долазе редовно.

У нову управу изабрани су: за претседника Архангелски Евгеније, за потпретседника Бура Корнел, за секретара Фишер Јован, за благајника Деме Јошко, за чланове одбора: Косина Рајншард, Пензеш Михајло, Врцељ Сима, Чежек Вацлав, Фишер Ана и Јурак Вилко. — У Надзорни одбор: Петровић Младен, Ленер Никола и Бер Рудолф. — У Суд части: Хуњар Емил, Мокрачек Каролина и Росић Јован. — Делегати за скупштину Савеза: Фишер Јован и Деме Јошка.

Адреса: Јован Фишер, Жарка Зрењанина 64.

ЗАЈЕЧАР

Подружница је одржала своју I. ред. годишњу скупштину 28. I. 1951. у просторијама Градског Народног фронта III реона.

Извештај о раду поднео је Милојко Вељковић. У нову управу изабрани су: за претседника Др. Мића Мићовић, за секретара Милојко Вељковић, за благајника Милорад Андрејевић, за размену марака Влада Т. Пејовић, за чланове: Радомир Нешковић, Живојин Филиповић, Александар Јармоленко и Боривоје Милутиновић. — У Надзорни одбор: Др. Драган Паунковић, Марија Ст. Вељковић и Димитрије Трнинић. — За делегате за скупштину Савеза: Др. Мића Мићовић и Милојко Вељковић.

Адреса: Милојко Вељковић, Хајдук-Вељкова бр. 59.

НИШ

Подружница је одржала II. ред. годишњу скупштину 28. I. 1951.

Скупштину је отворио претседник А. Ненадовић, који је у кратком говору изнео историјат Подружнице и тешкоће на које је управа наилазила од оснивања.

У радно претседништво су изабрани: Др. Радомир Цветковић, Павао Мундер, Живота Илић и Александар Ненадовић, за записничара Бранко Стојиљковић, а за овераче записника Сава Митровић и Иван Миленковић.

После краће дискусије изабрана је нова управа, у коју су ушли: претседник Александар Ненадовић, секретар Живота Илић, благајник Миливоје Митић, чланови управе: Павао Мундер, Милентије Стојиљковић, Јован Јовановић, Др. Радомир Цветковић и Иван Миленковић. — Надзорни одбор: Александар Сабо, Душан Стевановић и Сава Митровић. — Суд части: Игор Павлов, Мирослав Падојевић и Бранко Гребенаровић. — Делегат за скупштину Савеза: Александар Ненадовић.

На крају прочитани су закључци скупштине, који садрже план рада Подружнице у 1951. години.

Адреса: Живота Илић, наставник. Рудничка ул. бр. 14.

ИЗ ДРУШТВА „ЕВЖЕН ДЕРОКО“ БЕОГРАД

Филателистичко друштво „Евжен Дероко“ у свом плану рада културно-просветне секције унело је, између осталог, и одржавање предавања за чланство, последње недеље сваког месеца — у оквиру друштвеног састанка. Предавања ће обухватити како опште, тако и историске и специјалне теме из области филателије.

Прво предавање ове врсте одржао је члан друштва, Сениша Остојић са темом о Евжену Дероку, чије име друштво носи. Узимајући ову тему као прву у низу предавања, друштво је хтело да покаже лик пионира филателије у Србији и једног од пионира ове и на Балкану. Предавач је на интересантан начин историски и критички осветлио личност Дерока, направивши упоредни преглед рада именованог и у иностранству, где је он више него иједан код нас до сада, страном културном свету приказао марке Србије, које су до тада биле или веома мало или никако проучене. На основу Дерокових радова други испитивачи на пољу филателије о српским маркама имали су солидну базу за своје студије.

Утисак предавања је био врло добар. Многи чланови су се детаљније заинтересовали и распитивали после предавања за личност Дерока, а сви су изразили жељу да се предавања ове врсте редовно одржавају. На предавању је било присутно око 50 чланова.

Драгослав Стевановић

ПРЕГЛЕД КЊИГА И ЛИСТОВА

„ФИЛАТЕЛИЈА“, гласило Филателистичког савеза Хрватске, излази месечно у Загребу.

У бр. 11, за новембар 1950. г. доноси: Дан Републике 29. новембар. — Уз наше нове франко марке. — В. Мужић: Јубиларна Филат. изложба ХФД. — Утисци с посјете неким подружницама ФСХ. — Славенски Филат. савез без Југославије. — З. Крелиус: Оснивање омладинске подружнице ФСХ у Загребу. — Осебине југословенских марака. — Д. Новак: Локална издања за Шибеник 1943 и 1944 год. — Композитори и музичари на маркама. — Стручни рад у југословенској филателији. — Расподјела пригодних марака за размјену с иноземством. — Нове марке. — Преглед књига и часописа. — Амо тамо по филателији. — Нови пригодни жигови ФНР Југославије.

У бр. 12, за децембар 1950. г. доноси: Дан Југословенске армије. — Нова издања марака ФНР Југославије. — Осебине југославенских марака. — Ж. Голубовић: »Zona occupata del Fiumano e della Kupa« и њезине марке. — Партизански жигови у Слов. Приморју. — Инж. А. Петровић: Партизанске поште. — Тузланско привремено издање. — З. Крелиус: Смотра марака у Ријеци. — Д. Новак: Марке мјесто ситног новца. — Нове марке. — Савезне вијести. — Из Савеза филат. Србије. — Замјена с Финском. — Обавјештење Бироа за филателију. — Преглед књига и часописа. — Разне вијести. — Амо тамо по филателији.

У бр. 1, за јануар 1951. г. доноси: Р. Н. Хорват: у нову годину. — М. Шерић: Пета планска година. — Ј. Лутероти: Зупчање мађарских марака. — Б. Мрђа: Поштанска и филателистичка марка. — Р. Н. Хорват: Филателистичка изложба у Сарајеву. — А. З. Турина: Критички осврт на смотру марака у Ријеци. — З. Крелиус: 15-год. „Хрв. филат. друштва“ у Броду н/С. — Савез филателиста Југославије. — Ст. В. Стојнић: Quo vadis филателија!? — Омладинци се јављају. — Нове марке. — Савезне вијести. — Разне вијести.

„НОВА ФИЛАТЕЛИЈА“, гласило Филателистичке звезде Словеније излази 10 пута годишње у Љубљани.

У бр. 10, за децембар 1950. г.: Свесавезна изложба 1951. г. — Пред новим годиштем. — Подружнице се морају добро приправити за годишње скупштине. — Др. А. Лаврич: Пет година словенских претисака (наставак). — Поштански жигови у Словенији (наставак). — Наше нове марке. — Пословање подружница. — Наши

специјални жигови. — Напомене к поступку употреби спомен-жигова.

У бр. 1, за јануар 1951. г.: О новој години. — Др. А. Лаврич: Пет година словенских претисака (наставак). — П. Андерлич: О 32. годишњици веригара. — А. Стерле: Есперанто и филателија. — Инж. Ц. Пирц: 60 лепих марака. — Наши специјални жигови. — Изложбе. — Поштански жигови у Словенији (наставак). — Наше нове марке. — Наше целине. И др.

ОГЛАСИ

Цене огласа:

Цела страна	1.000.— дин.
Пола стране	500.— дин.
Четвртина стране	250.— дин.
Осмина стране	125.— дин.
Шеснаестина стране	65.— дин.

Све огласе треба увек слати на адресу: УРЕДНИШТВО „ФИЛАТЕЛИСТЕ“. — Београд, Војводе Драгомира ул. бр. 25, а новац за огласе на наш тек. рачун код Нар. банке бр. 104—903317. Увек назначити зашта се новац шаље.

Мали огласи

који морају бити испод 1/16 стране, наплаћују се по заузетој површини, али им најмања цена може бити 25.— динара.

Тражим

ПРИГОДНЕ ЖИГОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

на ковертама или дописним картама.

Понуде слати на адресу

Инг. ЦВЕТКО ЈОАНОВИЋ

Ул. 27 март бр. 2/III

Београд.

Tražim »VUJA-STT« serije i specijalitete. Za protivrednost dajem marke po pogodbi. FIŠER LADISLAV, Subotica, Kizurova ul. 44.

Tražim marku Aleksandar 1932 bez »Wagner«-a — vrednost od dinara 30 (Katalog »Jugofilatelija« br. 106) u četvercu čistu. Ing. D. Lazarević, Palmotićevo 19., Beograd.